

RAPPORT

Commissie tot onderzoek van de klachten van

Dhr A.

**over door hem ervaren en/of benoemde integriteitsincidenten door
de Defensieorganisatie**

Den Haag, 24 oktober 2011

**Prof mr. C.R. Niessen
Lgen bd M.A. Beuving**

Commissie tot onderzoek van de klachten van de heer A. over door hem ervaren en/of benoemde integriteitsincidenten door de Defensieorganisatie

RAPPORT

1. Instelling

Bij instellingsbesluit van 31 mei 2011, nr. BS/2011 015994 van de Minister van Defensie werd een commissie ingesteld (hierna: de commissie). (zie bijlage 1). Zij is belast met het onderzoeken van klachten van dhr A¹. over handelingen of gedragingen van functionarissen van Defensie jegens hem, die hij als “integriteitsincidenten” kenschetst. Deze incidenten zouden zich over een periode van meer dan tien jaar hebben voorgedaan.

Een belangrijke aanleiding voor het onderzoek van deze klachten – zo bleek aan de commissie – vormde een rapport van de Nationale ombudsman (nr. 2011/041) waarin scherpe kritiek werd geuit op een eerder gehouden intern onderzoek dat door de Centrale Organisatie Integriteit Defensie (hierna: COID²) was gedaan, waarbij de klachten van dhr. A. waren onderzocht. De commissie komt in par. 4.15 op dit punt terug.

In de commissie werden benoemd professor mr. C.R. Niessen (als voorzitter) en luitenant-generaal bd M.A. Beuving (als lid). De commissie werd bijgestaan door luitenant-kolonel drs. S.H. Springer als 1^e secretaris, en mevrouw drs. A. Nuijen als 2^e secretaris (hierna: het secretariaat), beiden werkzaam bij de Hoofddirectie Personeel van het Ministerie van Defensie. Op deze plaats acht de commissie het aangewezen om de heer Springer en mevrouw Nuijen hartelijk te danken voor hun zowel logistieke als inhoudelijke steun, die voortreffelijk was.

2. Werkwijze

De commissie is als volgt te werk gegaan. Zij heeft diverse documenten (o.a. e-mails, beoordelingen, brieven en rapporten) bestudeerd die (in)direct verband houden met de voorvallen waarover geklaagd werd. In dit verband merkt de commissie op dat bij de bestudering van de dossiers nog andere grieven van dhr. A. naar voren kwamen. De commissie heeft zich evenwel in het algemeen beperkt tot de klachten die dhr. A. heeft voorgelegd aan de Nationale ombudsman, en voor zoveel nodig met inbegrip van de klachten die in het als bijlage bijgevoegde klachtenoverzicht, dat dhr. A. zelf heeft opgesteld, zijn opgenomen. Men zie ook het begin van par. 4, hierna.

¹ In verband met de anonimiteit zijn de namen voorzien van letters, worden de rangen en functies niet vermeld en worden de vrouwelijke personen in het rapport ook aangeduid met ‘heer’ en ‘hij’ en ‘zijn’.

² Voor de verklaring van de in dit rapport voorkomende afkortingen zie bijlage 3.

De commissie heeft met toestemming van dhr. A. ook kennis genomen van zijn persoonsdossier. De commissie heeft dhr. A. als eerste gehoord; vervolgens een groot aantal functionarissen van Defensie en enkele andere personen die voor het onderzoek van belang waren. Een overzicht van de geïnterviewden naar rang en categorie is als bijlage 2 bij dit rapport gevoegd. Dhr. A. is naderhand – op 12 september 2011 - nogmaals gehoord, om enige bij de commissie opgekomen vragen te beantwoorden.

Het aantal geïnterviewden is groot geworden. Daar de COID slechts twee getuigen in plaats van de 15 door dhr. A. aangedragen getuigen had gehoord, lag het voor de hand dat de commissie indachtig het oordeel van de Nationale ombudsman meerdere interviews zou doen. Voorts wilde de commissie zoveel mogelijk mensen horen teneinde zoveel als mogelijk was alle feiten van diverse kanten te kunnen reconstrueren. Op het rapport van de COID komt de commissie, als gezegd, in par. 4.15 apart terug.

In de vakantieperiode is met instemming van dhr. A. ervoor gekozen om sommige van de hoorzittingen door één van de commissieleden te laten voorzitten, zodat toch enige voortgang kon worden geboekt. Het secretariaat was bij alle interviews aanwezig.

Van elke hoorzitting werd door het secretariaat een verslag gemaakt dat in concept werd voorgelegd aan de functionaris die gehoord was. Eventuele opmerkingen van de geïnterviewde werden in het verslag verwerkt, tenzij dit op bezwaren bij de commissie stuitte. Mocht de gehoorde persisteren bij laatstbedoelde opmerkingen, dan zouden deze als bijlage bij het verslag worden gevoegd, aldus de toezegging van de commissie bij de aanvang van iedere hoorzitting. Van deze mogelijkheid is een keer gebruik gemaakt. Tenslotte werd elk verslag vastgesteld door het lid van de commissie dat de hoorzitting voorzat.

Bij enkele personen volstond de commissie met het schriftelijk, dan wel telefonisch horen van hen. Voor deze aanpak is gekozen indien de persoon in het buitenland woonde of verbleef dan wel indien de gevraagde informatie niet in verhouding zou staan tot de reisafstand.

Enkele uitlatingen van de ene geïnterviewde zijn voorgelegd aan andere respondenten, omdat ook die laatsten recht hebben op ‘hoor en wederhoor’.

Het rapport van de commissie tenslotte werd in concept, maar nog niet voorzien van oordelen, conclusies en aanbevelingen, voorgelegd aan dhr. A. In dezelfde vorm ging het conceptrapport naar de opdrachtgever. Over dat concept is met dhr. A. in een afzonderlijke hoorzitting op 5 oktober 2011 gesproken. Tijdens de bijeenkomst op 12 september 2011 met dhr. A. heeft hij ermee ingestemd, dat hij ‘radiostilte’ zal betrachten zolang de minister van Defensie nog niet formeel heeft gereageerd op dit rapport.

De commissie laat het aan de opdrachtgever over om het definitieve rapport ter beschikking te stellen van Dhr. A. en eventueel van de Vaste Commissie voor Defensie van de Tweede Kamer en de Nationale ombudsman. De commissie bepleit bij een bredere verspreiding van het rapport een geanonimiseerde versie op te stellen. De commissie beveelt aan, zo’n geanonimiseerde versie in elk geval te zenden aan de geïnterviewden. Het is immers vooral op basis van hetgeen zij te berde brachten, dat de commissie tot haar oordelen kwam. En met name als de commissie tot onzorgvuldige behandeling van Dhr. A. concludeerde – en dat is zoals hierna zal blijken, enkele malen het geval – hebben zij er belang bij, enig inzicht te verkrijgen hoe de commissie tot haar oordeel kwam. De commissie rekent erop dat voor de bij

een voorval direct betrokkenen de geanonimiseerde weergave van de geïnterviewden weinig moeilijkheden zal opleveren.

In verband met de privacy van de geïnterviewden vormen de gespreksverslagen geen integraal onderdeel van het rapport. De gesprekken vonden immers in een vertrouwelijke sfeer plaats.

3. De term “integriteitsincidenten”

Voordat de commissie ingaat op de klachten van dhr. A. heeft zij een algemene opmerking over de term “integriteitsincidenten” die dhr. A. steevast hanteert. De commissie vindt deze term verwarrend. “Integriteitsincident” is een containerbegrip; de term kan een *range* van gedragingen betreffen, waaronder fraude, corruptie, ongewenste omgangsvormen, pesten op de werkvloer, misbruiken van een positie, belangenvermenging en het gehele grijze gebied tussen deze fenomenen en maatschappelijk geaccepteerd gedrag. Bovendien is onduidelijk wiens integriteit bij “integriteitsincident” aan de orde is: degene die zich op een bepaalde manier gedraagt, of degene *jegens* wie een ander zich op een bepaalde manier gedraagt. Sommigen van degenen die bij deze kwesties betrokken zijn, hebben er zeer veel moeite mee dat hún integriteit in twijfel wordt getrokken.

De commissie heeft in het gesprek, dat zij met dhr. A. op 17 mei 2011 had, gevraagd wat hij met de term bedoelde. Het bleek dat hij niet zozeer (het gebrek aan) integriteit van de betrokken defensiefunctarissen op het oog had, als wel zijn eigen integriteit, in de zin van reputatie. De commissie heeft daarom, met het oog op transparant taalgebruik, besloten om de term “integriteitsincident” zoveel mogelijk te vermijden en zich te concentreren op de vraag, of dhr. A. in de gevallen waarover hij klaagt, zorgvuldig is behandeld of niet.

4. De klachten

De commissie heeft de beschrijving van de voorvallen waarover dhr. A. klaagt, sterk samengevat en sommige klachten bij elkaar genomen. Voor een uitgebreid klachtenoverzicht dat Dhr. A zelf heeft opgesteld wordt verwezen naar bijlage 3 van dit rapport. Voor zoveel nodig wordt dat overzicht als hier ingevoegd beschouwd. De chronologische volgorde die in dat klachtenoverzicht is aangehouden, liet de commissie soms varen als dat beter uitkwam bij het tezamen nemen van klachtonderdelen. De hierna opgenomen tekst van de beschrijving van de klachten is in het algemeen terug te voeren op het genoemde klachtenoverzicht.

Bij ieder voorval wordt vervolgens vermeld wie de commissie daarover gehoord of bevroegd heeft, en tot welke bevindingen zij aan de hand van die gesprekken, de antwoorden op de schriftelijke of telefonisch gestelde vragen en na bestudering van de relevante stukken is gekomen, en welk oordeel dat oplevert.

Een enkele keer kwam de commissie een voorval tegen waarover dhr. A. niet had geklaagd, maar dat wel nauw verbonden was met een van zijn klachten. Deze “bijvangst” gaf de commissie aanleiding tot een beoordeling te komen over dat voorval.

4.1. Toezegging functie plv. Defensie-attaché te Z.; manipulatie functietoewijzingsproces c.a. (eerste helft 2001)

4.1.1. De klacht

Dhr. A. klaagt erover dat hem de functie van plv. defensie attaché (hierna: plv. Defat) te Z. toegezegd zou zijn door de heer B. Dit zou door anderen bevestigd zijn. Toch is de vacature alsnog gepubliceerd en de toezegging is naderhand ontkend. Met het proces van functietoewijzing zou daarna zijn gemanipuleerd. Dat uiteindelijk iemand anders op de functie werd benoemd, wijt dhr. A. aan de omstandigheid dat de defensieattaché te Z., de heer C., hem als een bedreiging voor diens positie zou hebben gezien.

4.1.2. Bevindingen

De commissie heeft over deze beschuldigingen gesproken met een groot aantal personen – genoemd door dhr. A., maar aangevuld door de commissie zelf. Het betreft hier in totaal 9 personen. Voorts heeft de commissie enkele schriftelijke vragen gesteld aan drie personen, waaronder dhr. F., zijnde de andere kandidaat voor de functie van plv. defensieattaché.

Tevens heeft de commissie kennis genomen van het verslag dat de COID opmaakte van het gehoor van de heer D. De heer D. werd door de COID aangemerkt als voorzitter van de selectiecommissie voor de functie van plv. Defat te Z.. (In het verslag van de selectiecommissie wordt evenwel dhr. C. genoemd als voorzitter.) Dhr. D. heeft aan de commissie laten weten dat in het genoemde verslag van de COID zijn zienswijze goed is verwoord. Hij had ook niets aan te vullen op het eerder genoemde verslag. Gelet hierop achtte de commissie het niet nodig om dhr. D. te horen.

De commissie heeft haar focus gericht op de belangrijkste vraag met betrekking tot deze klacht namelijk of er sprake was van een toezegging door dhr. B. dat Dhr. A. de functie van plv. Defat te Z. zou krijgen. De ontkenning immers dat er een toezegging zou zijn, lijkt het “vitium originis” (vrij vertaald: het begin van alle ellende) van de klachten van dhr. A.

Uit de gevoerde gesprekken, het verslag van het gehoor van dhr. D. en de schriftelijke antwoorden van dhrn. C., E. en F. op de vragen van de commissie destilleert de commissie het volgende.

Dhr. G., die in het kader van een andere klacht (zie par. 4.2) was gehoord, vertelt uit eigen beweging dat hij dhr. B. tegenover hem heeft horen zeggen dat aan dhr. A. de functie van plv. Defat te Z. inderdaad was toegezegd (zie voor een uitgebreid relaas hierover paragraaf 4.2.2).

Dhr. H. merkt op dat dhr. A. hem verteld had van een toezegging van de kant van dhr. B. Hoewel dhr. H. dit niet voetstoots aannam, heeft hij tot twee keer toe in het Comité Functietoewijzing (hierna: CoFt) gezegd dat er misschien sprake was van een toezegging van dhr. B. Het CoFt liet evenwel de vacature publiceren, en temporiseerde de selectieprocedure niet. In de krijgsmachtdeelraad, waarbij dhr. B. wegens verlof niet aanwezig was, bleek dhr. F. op basis van het verslag van de selectiecommissie de hoogste ogen te gooien als kandidaat voor de functie van plv. Defat te Z. .

Dhr. D. verklaart in het verslag van het gehoor dat de COID met hem hield, dat hij niets geweten heeft van enige toezegging, belofte of wat dan ook aan dhr. A. of aan de andere

kandidaat voor de functie. Had hij dat geweten, dan had hij bedankt voor de eer [om deel uit te maken van de selectiecommissie, want dan had hij zich gebruikt gevoeld.

De commissie heeft ook gesproken met dhr. B. teneinde zijn standpunt te vernemen over de beweerdelijk gedane toezegging. Hij ontkent dat hij enige toezegging aan dhr. A heeft gedaan. Als functionaris had hij de bevoegdheid om zo'n toezegging te doen en gestand te doen, desnoods tegen het advies van het CoFt in. Maar hij heeft naar zijn zeggen geen harde toezegging gedaan. Wel heeft hij in een informeel gesprek met dhr. A iets gezegd in de geest van: *"Volgens mij maak jij een verduveld goede kans om plv. Defat te Z. te worden. Je kent het land en de taal en je hebt een inlichtingenachtergrond."* En naderhand schrijft dhr. B. aan dhr. A (gespreksnotitie d.d. 24 juli 2001): *"Ik heb er begrip voor dat bij u het beeld is ontstaan dat u dé kandidaat zou zijn voor de functie. Uw teleurstelling (...) is dan ook begrijpelijk."*

De commissie heeft naderhand aan dhr. B. schriftelijk de verklaring van dhr. G. voorgelegd. Hij blijft bij zijn verklaring als hier weergegeven.

In de beslissing van 19 december 2001 op het bezwaar dat dhr. A tegen de afwijzing voor de functie van plv. Defat te Z. instelde staat vermeld dat er op 25 augustus 2000 een gesprek heeft plaatsgevonden waarbij naast dhr. H. ook dhr. I. en dhr. A. aanwezig waren. Dat gesprek ging over de afspraken in verband met het promotieonderzoek van dhr. A. Er werd in dat gesprek benadrukt dat er geen harde toezeggingen konden worden gedaan over vervolgfuncties ná de promotie, ook niet over de functie van plv. Defat te Z. Maar wel heeft blijkens deze gespreksnotitie dhr. H. gezegd dat Dhr. A. *"een uitermate logische kandidaat is voor de betreffende functie"*.

Ook valt in dit verband te wijzen op een notitie van dhr. E. op een omslagvel behorend bij een ingekomen brief van dhr. A van 5 februari 2002 waar hij schrijft: *"Een vervelende zaak, die ik graag "netjes" zou willen afhandelen. Ik krijg de indruk dat de KLu toch ook enige "schuld" treft en niet alles aan dhr A. ligt. Het zou mij een lief ding waard zijn als wij, als organisatie, ons grote hart kunnen tonen en dit oplossen. Suggesties svp."*

Van belang is voorts het volgende. Dhr. J. brengt in het gesprek dat de commissie met hem had naar voren dat dhr. F. een brief aan dhr. E. had gestuurd. In schriftelijke vragen die de commissie aan dhr. F. heeft gestuurd bevestigt hij het bestaan van die brief. Voor dhr. F. was de selectieprocedure positief uitgevallen. Op 12 juni 2001 heeft dhr. K. dhr. F. telefonisch de felicitaties overgebracht omtrent het besluit van de Lumara om hem voor te dragen voor de functie van plv. Defat te Z. Een bericht van dit besluit zou naar H.M. Ambassade te Z. worden gezonden.

Daarna gebeurde er een tijdje niets: de formele bevestiging van de benoeming van dhr. F. bleef uit. Intussen vernam hij uit het geruchtencircuit dat er nog een andere kandidaat was, en dat deze zich tot de IGK had gewend omdat hem een toezegging zou zijn gedaan. Dhr. F. vreesde dat wellicht de functie voor hem niet door zou gaan. Daarom schreef dhr. F. een brief aan dhr. E., welke brief volgens dhr. J. door dhr. J. werd medeondertekend. [Noot van de commissie: het afschrift van de brief, welk afschrift de commissie van dhr. F. kreeg, laat geen medeondertekening door dhr. J. zien.] In deze brief werd de functietoewijzing aan dhr. F. in herinnering gebracht.

De brief is door dhr. F. persoonlijk naar het bureau van dhr. D. gebracht. Dhr. D. was niet aanwezig maar belde dhr. F. kort daarop en gaf, aldus dhr. F., hem de verzekering de zaak tot op de bodem te zullen uitzoeken. [Noot van de commissie: dhr. D., daarover nader bevestigd door de commissie, kan zich niets herinneren van deze brief en het telefoongesprek met dhr. F.] Dhr. B. ontkent dat hij zo'n brief onder ogen heeft gehad. Kennelijk, zo zegt hij, is de brief rechtstreeks naar de dhr. E. gegaan.

De commissie heeft op basis van de interviews en de documenten het volgende vastgesteld:

- Het verslag van de selectiecommissie dateert van 1 juni 2001.
- Het besluit van het CoFt moet vrij kort daarna gevallen zijn.
- Op 12 juni 2001 kreeg dhr. F. te horen kreeg dat de keuze op hem is gevallen.
- Op 14 juni 2001 wist dhr. A dat hij de functie niet kreeg.
- Op 15 juni 2001 wendt dhr. A zich met grieven over onder meer het niet-gestand doen van de vermeende toezegging en tegen de gronden voor de afwijzing voor de functie tot de IGK.
- Op 19 juni 2001 wordt de formele afwijzingsbrief voor de functie naar dhr. A gestuurd.
- Op 20 juni 2001 polst, aldus dhr. F., dhr. H. hem of hij belangstelling heeft voor een andere functie in de rang van luitenant-kolonel.
- Op 27 juni 2001 stuurt dhr. F. zijn eerder genoemde brief naar dhr. E. Hij meent dat de brief rechtstreeks naar dhr. E. is gegaan.
- Pas op 10 juli 2001 wordt dhr. F. schriftelijk geïnformeerd dat hij de functie van plv. Defat te Z. krijgt.
- Eind juli 2001 biedt dhr. B. volgens dhr. F. aan hem telefonisch zijn verontschuldigen aan voor de gang van zaken.

De commissie heeft dhr. B. schriftelijk nader bevestigd in verband met het tijdschema hierboven. In de eerste plaats zou dhr. H. hebben verzocht met de vergadering van de Lumara te wachten tot dhr. B. terug was met vakantie. Als gezegd: dat gebeurde niet. De commissie heeft aan dhr. B. gevraagd waarom er gewacht zou moeten worden als er toch geen sprake was van een toezegging aan Dhr. A. Dhr. B. heeft *"eigenlijk geen flauw idee. (...) Dhr. H. voorvoelde blijkbaar dat e.e.a. mogelijk een vervolg zou krijgen."*

In de tweede plaats vroeg de commissie, of het waar was dat dhr. B. zijn excuses heeft aangeboden aan dhr. F. Dhr. B. deelt mee dat hij zich dat absoluut niet kan herinneren. Hij weet dus ook niet of hij dhr. F. ooit heeft gesproken en wat de inhoud van het gesprek zou zijn geweest.

Naar aanleiding van het tijdschema heeft de commissie schriftelijk dhr. H. nader bevestigd. In de eerste plaats merkt dhr. H. op, dat het verlopen van de tijd tot en met de formele bevestiging aan dhr. F. dat hij de functie krijgt, geen bewuste gang van zaken is geweest. *"Met de administratieve uitwerking (...) kan het wel eens een maand duren voordat het CoFt voorstel na besluitvorming door de Lumara een functietoewijzing oplevert."*

In de tweede plaats geeft dhr. H. toe dat hem is gevraagd bij dhr. F. te polsen of hij in zou zijn voor een andere functie wanneer er mogelijk toch een andere kandidaat zou zijn voor de functie in Z. *"Ik wist al dat hij deze suggestie niet serieus zou overwegen en we zijn verder gegaan in dit gesprek over de opleidingen die hij moest gaan volgen."* Het beeld dat dhr. H. oproept van dit gesprek komt overeen met wat dhr. F. aan de commissie schriftelijk meldde:

“Dhr. H. heeft mij vervolgens gevraagd of ik eventueel een andere functie zou accepteren. Ik had sterk de indruk dat hij zich voor deze vraag geneerde en deze stelde omdat dit hem was opgedragen, en daarom de vraag maar pro forma stelde. Ik heb resoluut geweigerd. De reactie van dhr. H. daarop was in de trant van: ‘Mooi zo, dat dacht ik al: dan gaan we verder met de functie in Z.’”.

Dhr. L. vermeldt dat hij niet vooraf op de hoogte was van de sollicitatie van dhr. A. Wel krijgt hij op een gegeven moment het verzoek om een beoordeling van dhr. A op te maken. Hij krijgt daardoor pas weet van de sollicitatie. In de beoordeling krijgt dhr. A als oordeel over zijn toenmalig functioneren het niveau “cd” : d.i. ruim voldoende tot goed. Maar als het gaat om de toekomstverwachting krijgt dhr. A het oordeel “nog niet geschikt” voor het naast-hogere niveau. In de beoordeling geeft dhr. L. aan dat dhr. A op het naast-hogere niveau het beste zou functioneren op “specifieke functies waarin zijn taalvaardigheid en Ruslandkunde tellen”. Deze beoordeling spreekt dhr. L. door met dhr. A, die met deze beoordeling instemt.

Dhr. M. merkt op dat dhr. F als eerste op de kandidatenlijst stond. Verder merkt hij op dat hij, toen hij vroeg om kandidaten die deskundig waren op het gebied van Rusland, van anderen vernam dat dhr. A niet welkom was in Z. Hij stelt dat hij pas achteraf merkte dat er enige “ruis” was over de toewijzing van de functie van plv. Defat te Z. Hij is toen op zaterdagavond 16 juni 2001 gebeld door een boze heer dhr. A, die zich afvroeg “hoe wij het in ons hoofd hadden gehaald om hem niet op die functie plaats te zetten.”

Dhr. N. merkt op dat als er sprake is geweest van een toezegging [van dhr. B.], hij het had geweten. Hij had immers dagelijks contact met dhr. B. Bovendien waren in zijn opvatting dit soort toezeggingen gelet op de procedure gewoon onmogelijk. Defensie volgt met functietoewijzing de normale procedure. Dhr. B. zou in strijd met het voorschrift hebben gehandeld [als hij de toezegging had gedaan].

Dhr. O. heeft dhr. H. op de man af gevraagd of dhr. B. aan dhr. A een toezegging had gedaan. Hij vond de uitspraak van dhr. H. niet voldoende om te zeggen dat dhr. A ongelijk had. In zijn aantekeningen van 21 juni 2001 staat dat hij van dhr. H. vernomen heeft: *“Dhr. A. heeft toezegging van dhr. B. Dhr. N. heeft in afwezigheid van dhr. B. toch tot publiceren besloten. Dhr. H. heeft hem voor de mogelijke consequenties gewaarschuwd.”* Vervolgens heeft dhr. O. dhr. B. persoonlijk gesproken. Deze antwoordde: *“Dhr. A. mag vinden dat ik dat gezegd heb, maar ik heb nooit expliciet gezegd dat dhr. A. die functie zou krijgen.”* Voor dhr. O. was het vervolgens het woord van dhr. B. tegenover dat van dhr. A.

Dhr. H., over dit punt door de commissie schriftelijk nader bevroegd, vermeldt: *“Ik heb hem [dhr. O.] verteld dat dhr. A. van het gesprek met dhr. B. de indruk had overgehouden dat hij een toezegging had voor de functie in Z., maar dat ik dit niet van dhr. B. bevestigd had gekregen. Dhr. A. was een goede kandidaat voor de functie vond dhr. B., dat is iets anders dan de belofte ‘je krijgt deze baan’. Dhr. O. heeft alle indrukken die hij inmiddels had over deze casus met zijn eigen woorden weergegeven in het IKG dossier. V.w.b. de feiten en de procedure gang heeft hij dat erg kort door de bocht en niet correct gedaan.”*

Dhr. P. werpt geen nieuw of ander licht op de gang van zaken. Over het feit dat de vacature gepubliceerd werd zegt hij dat destijds bij functietoewijzingen er altijd een publicatie was bij een vacature in de rang van luitenant-kolonel.

4.1.3. Beoordeling

De commissie komt tot de volgende beoordeling. Hard bewijs dat er een toezegging richting dhr. A. zou zijn gedaan, dat hij de functie plv. defat te Z. zou krijgen, is niet te leveren. In dit verband valt het ook op dat dhr. A. niet meteen nadat hij informeel gepolst was, alles in gang had gezet om de aanstelling definitief te maken. Ook valt op dat hij niet geprotesteerd heeft tegen het feit dat hij moest solliciteren naar de functie. Als hij echt een harde toezegging op zak had gehad dat de functie aan hem zou worden toegewezen, zou hij óf geweigerd moeten hebben te solliciteren, óf alleen onder protest hebben gesolliciteerd. Sterker nog: tijdens het selectiegesprek heeft dhr. A. zo bleek uit wat de commissie over dat gesprek gehoord heeft, op geen enkele wijze gerefereerd aan een toezegging dat hij de functie zou krijgen.

Ook heeft dhr. A., zijn toezegging niet aan derden op de KMA, zoals dhr. L. , van tevoren medegedeeld.

Waar er geen hard bewijs is te leveren van zo'n toezegging, is er evenmin hard bewijs dat met het proces van functietoewijzing zou zijn gemanipuleerd. Ook niet door het publiceren van de vacature, welke publicatie overigens door enkele geïnterviewden, onder meer dhr. P., werd aangemerkt als gebruikelijk.

Evenmin is hard bewijs geleverd dat de defensieattaché te Z. , dhr. C. , dhr. A als een bedreiging zou hebben gezien. Dhr. C. was indertijd "outgoing" als Defat: de functie van plv. defat zou per 1 november 2002 moeten worden gevuld, en dhr. C. ging per 1 februari 2002 met FLO. Dus had hij er geen belang bij om – zoals dhr. A meent - dhr. A als bedreigend voor zijn functie te zien. Daar staat tegenover dat dhr. M. opmerkt dat hij – naar men moet aannemen: bij het begin van de kandidaatstelling - vernam dat dhr. A niet welkom zou zijn in Z. .

Echter, er moge geen rechtstreeks bewijs te leveren zijn en dhr. B. moge ontkennen, er is in de ogen van de commissie wel sprake van - wat de commissie noemt: - een ernstig vermoeden van een toezegging. Een ernstig vermoeden waarin de commissie overigens niet alleen staat. De commissie ziet een aanwijzing voor dit ernstig vermoeden bij voorbeeld in de handelwijze van dhr. H. , die tot tweemaal toe het CoFt tot temporisering van de selectieprocedure poogt te bewegen. Dhr. H. wist kennelijk niet zeker dat er géén toezegging was geweest. Ook speelt mee dat dhr. H. naar zeggen van dhr. F. , en door dhr. H. bevestigd, deze heeft gepolst voor een andere functie in de rang van luitenant-kolonel. Dat zou niet gebeurd zijn als er niet "iets" was met de functietoewijzing.

Ook in de reactie van dhr. B. zoals dhr. G. zich die herinnert, is een indicatie gelegen. Verder is een aanwijzing gelegen in het opvallende tijdsverloop in de periode van 1 juni t/m 10 juli 2001 (zie par. 4.1.2.). Daaruit leidt de commissie af dat er sprake was van "ruis op de lijn" – iets dat ook een enkele geïnterviewde constateerde -; dat wil in de ogen van de commissie in dit geval zeggen: een manifeste aarzeling om de aanstelling van dhr. F. te formaliseren. Het tijdsverloop was zodanig dat er geruchten ontstonden dat er een andere kandidaat was, aan wie bovendien de functie al was toegezegd. Het tijdsverloop was zodanig dat dhr. F. zich genoodzaakt voelde om in de pen te klimmen (zie par. 4.1.2.)

Een aanwijzing voor een ernstig vermoeden van een toezegging acht de commissie ook gelegen in de hierboven al aangehaalde woorden van dhr. B. zelf in de gespreksnotitie van 24 juli 2001: *“Ik heb er begrip voor dat bij u het beeld is ontstaan dat u dé kandidaat zou zijn voor de functie.”* Dit sterkt de commissie in de overtuiging dat, als dhr. B. al geen harde toezegging heeft gedaan, hij toen in ieder geval onvoorzichtig was in het kiezen van zijn woorden.

Zoals gezegd, staat de commissie niet alleen in haar opvatting. Ook in de hierboven in extenso weergegeven notitie van dhr. E. vindt de commissie steun voor haar opvatting, met name in de passage: *“Ik krijg de indruk dat de organisatie toch ook enige “schuld” treft en niet alles aan dhr. A. ligt.”*

Al dit bewijs zou misschien als “circumstantial” kunnen worden aangemerkt. Niettemin zijn er door het gebruik van bewoordingen “een uitermate logische kandidaat” of woorden van gelijke strekking, bij dhr. A. bepaalde verwachtingen gewekt. Hem is iets voorgespiegeld dat Defensie uiteindelijk niet waar kon maken. De commissie komt tot de **conclusie**, dat hier sprake is van onzorgvuldige behandeling van dhr. A.

4.2. Aantasting regeling studieverlof; beschadiging goede staat van dienst (begin 2001)

4.2.1. De klacht

Dhr. A. klaagt erover dat hem vanaf januari 2001 steeds meer onderwijsbelasting t.b.v. de KMA werd opgelegd, terwijl hij sinds november 2000 een studieverlofregeling had (vrijstelling voor 50%) voor zijn promotieonderzoek. Hij meent ook dat enkele collega's zich niet konden verenigen met de voor hem getroffen regeling, hetgeen tot bepaalde aantijgingen jegens hem leidde die naar voren kwamen in een functioneringsgesprek dat de plv. voorzitter van de vakgroep, dhr. G., met hem hield.

4.2.2. Bevindingen

Over dit punt heeft de commissie gesproken met vijf personen. Verder zijn twee personen schriftelijk gehoord. Uit de gesprekken en de beantwoording van de schriftelijke vragen komt het volgende naar voren.

Dhr. A. stelt in zijn beschrijving van de klacht dat dhr. Q. dhr. L. erop gewezen heeft dat dhr. L. de afspraken met dhr. A. over de studieverlofregeling moest nakomen. In het gesprek dat de commissie met dhr. Q. had, merkt hij op dat indertijd de algemene beleidslijn binnen de faculteit erop gericht was om zoveel en zo goed mogelijk onderzoek te verrichten, wat van groot belang is voor een wetenschappelijke faculteit. In de algemene beleidssfeer van het stimuleren van promotieonderzoek is ook dhr. A. begonnen aan zijn onderzoek. Concrete afspraken over tijd, hoe en wat werden binnen de vakgroep gemaakt en daar is dhr. Q. buiten gebleven. Hij vermeldt dat hij weet dat er destijds gedoe was binnen de vakgroep waartoe dhr. A. behoorde. Het kan zijn dat dhr. A. bij hem is geweest, maar dat kan hij zich als zodanig niet herinneren. Waarschijnlijk heeft dhr. Q. , zoals hij stelt, destijds ook met de leidinggevende van dhr. A., dhr. L. , gesproken, maar hij kan het zich zo bewust niet herinneren. Afspraken over tijdsbeslag voor onderwijs en onderzoek worden binnen de vakgroep gemaakt; als decaan ben je daar niet echt bij betrokken.

Dhr. R. merkt in zijn schriftelijk antwoord op dat hij indertijd zowel docent in de vakgroep was, als coördinator van de docenteninzet bij de planning van verschillende onderwijsmodules. Dat er een gesprek heeft plaatsgevonden tussen dhr. L. en dhr. A. over spanning tussen de onderwijslast en het promotie-onderzoek is volgens dhr. R. zeer wel mogelijk, en ook dat hij daarbij aanwezig is geweest. Maar hij kan zich een dergelijk gesprek niet meer herinneren. De opmerkingen van dhr. A. over dat gesprek kan hij dus ontkennen noch beamen.

Sprekend over de mogelijke kritiek van collega's van dhr. A. op diens studieverlofregeling merkt dhr. Q. op dat het tijdsbeslag voor het promotieonderzoek van dhr. A., in de militaire context een lastige zaak was. Dhr. A. wilde veel thuis werken. De militaire cultuur is evenwel geënt op presentie: "*Als je niet op je werk bent, werk je niet*". Wellicht daarom ergerden collega's zich aan de studieverlofregeling van dhr. A.

Dhr. G. evenwel meldt een andere mogelijke oorzaak van de ergernis van de collega's van Dhr. A., nl. de mate waarin dhr. A. zich onttrok aan het sociale leven met de (KLu-)collega's. Dhr. G. sprak dhr. A. hierop aan als KLu-collega, en wel omdat hij de oudst aanwezende KLu-officier binnen de vakgroep was. Dit was geen functioneringsgesprek want – aldus dhr. G. – hij was geen chef van dhr. A. en hij heeft zich ook nooit zo opgesteld. De bewering van dhr. A. dat dhr. G. hem meer onderwijsbelasting had opgelegd en hem onderhouden had over zijn studieverlofregeling is volgens dhr. G. volstrekt onjuist.

De commissie gaat hier even verder met hetgeen dhr. G. te vertellen had. In een ander gesprek heeft dhr. G. aan dhr. A. gezegd: "*Je moet bij jezelf nagaan of het niet goed voor je is om het bedrijf beter te leren kennen.*" Ook dat gesprek was in de opinie van dhr. G. geen functioneringsgesprek tussen een chef en een medewerker. Het moest meer worden gezien als een advies van een oudere officier aan een jongere officier.

Terzijde vermeldt de commissie in dit verband dat dhr. A. in het tweede gesprek dat de commissie met hem op 12 september 2011 had, stelt dat hij geen weet heeft van het fenomeen "KLu-oudste". Ook de verantwoordelijkheden van een KLu-oudste waren hem onbekend. Dhr. A. spreekt nog steeds van "functioneringsgesprekken" en hij vindt dat dhr. G. overigens niet bevoegd was om hem aan te spreken.

Tenslotte vermeldt dhr. G. nog een derde gesprek met dhr. A. Daarbij heeft hij aan dhr. A. verteld dat hij aan dhr. B. melding had gemaakt van een woede-uitval van dhr. A. richting dhr. L. Dhr. G. merkt tegenover de commissie op dat hij aan dhr. B. had verteld dat dhr. A. met deze uitval had aangetoond, nog lang niet geschikt te zijn voor een overste-functie op een ambassade. Dhr. B. zou toen gezegd hebben: "*Jij hebt me [...] wel met iets opgezadeld, want het was hem al toegezegd.*" Een opmerking waarvan de commissie de strekking al weergaf in par. 4.1.2. Dhr. L. herinnert zich de uitval van dhr. A. niet. Dhr. B. herinnert zich de opmerking die aan hem wordt toegeschreven, niet.

Terug naar de studieverlofregeling. Dhr. L. merkt op dat dhr. A. hem nooit heeft aangesproken met de opvatting dat er iets niet goed georganiseerd was met zijn studieverlof. De regeling is ook nooit door hem (dhr. L.) ondergraven. Wel kreeg dhr. A., om een breder beeld van betrokkene te krijgen, na overleg met dhr. S., ook algemene taken toegewezen. Zijn co-promotor, dhr. T., was content met het verloop van zijn studie, en zelf stelt dhr. A. in zijn afscheidsmail aan collega's van de vakgroep (zie over die afscheidsmail nader par. 4.5.) vast

dat hij de structurele achterstand in onderzoekdagen voor 1 juli 2002 heeft kunnen wegwerken. Wat is dan het probleem, zo vraagt dhr. L. zich af.

Intussen heeft dhr. A. zich met diverse klachten gewend tot diverse instanties, onder andere bij brief van 5 februari 2002. Dit leidt tot de notitie van dhr. E. op het omslagvel die in par. 4.1.2 al in extenso is weergegeven. Het geheel leidt ertoe dat dhr. N. in zijn brief aan dhr. A van 16 april 2002, schrijft, dat hij instemt met een promotieverlofregeling van 100% gedurende één jaar, aanvangend 1 juli 2002. Dit schrijft hij, nadat een half jaar eerder een zodanig verzoek van dhr. A was afgewezen. In de brief van 16 april 2002 voegt dhr. N. toe: *“Ik vertrouw erop dat het “arbeidsconflict met de KLu-leiding” is afgesloten”*.

4.2.3. Beoordeling

De commissie beoordeelt de klacht in onderdelen.

a) De studieverlofregeling.

Conclusie 1: Dhr. A. heeft onvoldoende kunnen aantonen dat dhr. G. en/of dhr. L. zijn studieverlofregeling zodanig zouden hebben ondergraven, dat zijn promotie ernstig in gevaar kwam. Uiteindelijk krijgt dhr. A. zelfs 100% studieverlof, om zijn promotieonderzoek af te ronden.

Conclusie 2: Wel merkt de commissie op dat als de organisatie iemand studie- en promotieverlof geeft, en tevens daar een dienverplichting tegenover stelt, de organisatie zich vooraf of tijdens het studieverlof enig idee moet vormen van een functie voor dhr. A na ommekomst van die promotie; een functie die min of meer in lijn zou liggen van zijn opleiding en promotie. De commissie krijgt niet de indruk dat daar met energie aan gewerkt is door de organisatie. In die zin is er sprake van een onzorgvuldige bejegening van dhr. A. De commissie gaat ook in par. 4.7.3. op dit punt in.

b) Het optreden van dhr. G.

Conclusie 3: Waar deze als KLu-oudste binnen de vakgroep optrad is er geen sprake van een chef/medewerkersverhouding en dus evenmin van een functioneringsgesprek in eigenlijke zin. Met het optreden als KLu-oudste nam dhr. G. zijn verantwoordelijkheid om dhr. A erop aan te spreken dat deze zich teveel onttrok aan het sociale leven met zijn KLu-collega's. Dhr. A. was immers bewust van de KL naar de KLu gegaan en kon door actieve betrokkenheid met de KLu-militairen zich de organisatie en cultuur van de KLu eigen maken. Dhr. G. gaf dhr. A. enkel en alleen een goede raad. Dhr. A., wiens overstap van de KL naar de KLu betrekkelijk vers was, begreep dit fenomeen van KLu-oudste wellicht niet en blijft spreken van functioneringsgesprekken die dhr. G. ten onrechte met hem heeft gehouden. De commissie kan hem evenwel niet volgen in zijn betoog dat hij in dit verband door dhr. G. onzorgvuldig zou zijn behandeld.

Anders ligt het waar dhr. G. niet zozeer optrad als KLu-oudste maar meer als boodschapper van een bepaald incident tussen dhr. L. en dhr. A. Het zou in de ogen van de commissie acceptabel zijn geweest als dhr. G. zich beperkt had tot een “goed gesprek” als KLu-oudste met Dhr. A over diens optreden richting dhr. L. Maar om het voorval richting dhr. B. te melden en daarbij tegelijk een oordeel uit te spreken

over de geschiktheid van dhr. A. voor een functie op de Nederlandse ambassade, gaat te ver, te meer daar betrokkene daarover niet is ingelicht.

Conclusie 4: Ook zonder dat dhr. A hier expliciet over geklaagd heeft (als hij al wist van de melding van dhr. G. aan dhr. B.), concludeert de commissie hier, dat er sprake is van onzorgvuldig handelen van dhr. G. jegens dhr. A.

4.3. Optreden dan wel niet-optreden IGK's (tweede helft 2001; begin 2004; maart 2007)

4.3.1. De klacht

Dhr. A beklagt zich dat de IGK geen feitenonderzoek zou hebben gedaan naar de onder 4.1. en 4.2. genoemde klachten (tweede helft 2001). Voorlegging van de klachten aan de andere IGK's zou ook niet tot onderzoek hebben geleid. Eén IGK zou geen mogelijkheid hebben gezien om het vermeende machtsmisbruik van zijn collega-generaals aan te pakken. De andere IGK zou gesteld hebben geen zin te hebben in de zaak te roeren, omdat het te lang geleden was.

Dhr. A stelt verder dat de IGK als ombudsman voor de krijgsmacht bevoegd is om bepaalde zaken af te dwingen.

4.3.2. Bevindingen

Op Intranet van Defensie staat het volgende te lezen over het instituut IGK:

De IGK bemiddelt op verzoek in individuele kwesties die betrekking hebben op defensie. Het grootste deel van de individuele verzoeken om bemiddeling heeft betrekking op zaken waarbij men via reguliere wegen getracht heeft te komen tot een oplossing, maar die voor betrokkene niet naar volle tevredenheid zijn afgehandeld.

Doel van de bemiddeling is de kwestie die door één van de partijen aan de orde wordt gesteld met inspanning van partijen op te lossen, onder regie van de bemiddelaar.

De commissie heeft met drie IGK's gesproken, en verder met drie personen, allen werkzaam bij de IGK.

Eén IGK stelt uitdrukkelijk dat het instituut IGK geen onderzoek doet naar klachten, maar probeert te bemiddelen. Zo staat het in de instellingsbeschikking van het instituut. Hij merkt op dat dhr. A. zich daarvan wel degelijk bewust was: zijn brief aan de IGK vermeldt als onderwerpaanduiding: "verzoek tot bemiddeling". De commissie merkt in dit verband op dat hetzelfde geldt voor een andere brief van dhr. A. aan de IGK. In een latere brief aan de IGK hanteert dhr. A. een iets andere onderwerpaanduiding, nl. "Oplossing integriteitskwesties". Ook deze onderwerpaanduiding lijkt erop te wijzen dat het hier gaat om een verzoek tot bemiddeling, hetgeen ook uit de inhoud van de brief van dhr. A blijkt. Dhr. A verzoekt nl. aan de IGK "de hierna volgende integriteitskwestie in behandeling te nemen en tot een oplossing te brengen".

De IGK bemiddelt inderdaad. Hij laat zijn stafofficier O. onderzoeken of er bij beide partijen aangrijpingspunten zijn voor bemiddeling. Op 18 juni 2001 meldt, aldus de IGK, dhr. A. evenwel dat de IGK geen verdere actie behoeft te ondernemen omdat de plv. bevelhebber LSK toegezegd zou hebben, een oplossing in de lijn te vinden.

De zaak gaat volgens de IGK daarna nog een paar keer heen en weer, totdat dhr. A het kennelijk zat is en zich bij brief van 19 december 2001 tot de staatssecretaris wendt. Intussen heeft Dhr. A een bezwaarprocedure opgestart tegen zijn afwijzing. Een vaste regel van het instituut IGK is dat indien er een bezwaarprocedure is gestart de IGK zijn bemiddelingspogingen staakt, eventueel tijdelijk.

De IGK merkt ook nog op dat hij zich gestoord heeft aan de term “integriteitincidenten” die dhr. A hanteert. Het lijkt alsof hij het is die zich niet integer gedragen heeft. De commissie poogt hem gerust te stellen met de redenering als weergegeven in par. 3.

Een andere IGK merkt op dat de IGK niet in de lijnorganisatie zit en dus geen onderzoek in de lijn kan doen. Als er sprake is van klachten dan is daar een klachtprocedure voor, en trekt de IGK zich terug. In dit geval heeft een van zijn stafofficieren een en ander uitgezocht en is gepoogd om te bemiddelen. Op een gegeven moment ging de IGK ervan uit dat er overeenstemming was tussen dhr. A en BDL en uitzicht op een functie. Kennelijk is de bemiddeling toen stopgezet.

Een derde IGK beschouwt de brief waarmee dhr. A. zich tot hem wendt, inderdaad als een verzoek tot bemiddeling. Hij wijst er uitdrukkelijk op dat een IGK slechts tot feitenonderzoek overgaat, als de minister of de SG van Defensie dat verzoekt. In een gesprek heeft hij dhr. A. uitdrukkelijk meegedeeld dat hij niet zoveel zag in een feitenonderzoek naar het verleden, maar de blik wilde richten op de toekomst. Hij heeft aan dhr. A. gevraagd waarom hij niet een functie buiten de krijgsmacht ging zoeken, b.v. aan een universiteit. Aan de academische kwaliteiten van dhr. A. werd niet getwijfeld, maar als dhr. A. in de krijgsmacht wilde blijven, zouden steeds weer militaire competenties als vereisten gesteld worden. De stafofficier van de IGK, dhr. H., heeft zich ervoor ingezet om tot een oplossing te komen, maar van dhr. A. werd ook zelfwerkzaamheid verwacht. Een aantal door dhr. A. beoogde functies gingen kennelijk niet door. Een van de oplossingen die dhr. A. op tafel legde bij de IGK, is die van een docentschap op Clingendael tot 2020 (het jaar waarin dhr. A. met FLO kan gaan).

Eén van de IGK's huldigt de opvatting dat als de krijgsmacht dhr. A. faciliteert voor promotieonderzoek, de krijgsmacht ook een morele verplichting heeft om met betrokkene afspraken te maken over hetgeen na de promotie met hem zou moeten gebeuren. Zulke afspraken heeft de IGK niet onder ogen gekregen.

Eén van de IGK's stond op het punt om de SG te verzoeken hem een opdracht tot een feitenonderzoek te geven als op dat moment dhr. A. zijn verzoek aan de IGK om een oplossing intrekt. Hij stelt daarbij: *“Ik moet helaas constateren dat de IGK,, niet van plan is de integriteitkwesitie,, op te lossen door feiten te onderzoeken en maatregelen te nemen.”*

4.3.3. Beoordeling

Conclusie: De commissie is van oordeel dat het verwijt dat dhr. A. maakt in de richting van de drie genoemde IGK's geen doel treft: de taak van het instituut IGK is niet klachten te onderzoeken, maar proberen te bemiddelen. Ook heeft de IGK geen bevelsbevoegdheid in de lijn om bepaalde zaken direct af te dwingen. De IGK is geen ombudsman voor de krijgsmacht in de zin dat hij zelf feiten onderzoekt of doet onderzoeken. In elk geval moet worden opgemerkt dat, ook als men de IGK beschouwt als ombudsman, noch de Nationale ombudsman, noch de gemeentelijke ombudsmannen “doorzettingsmacht” hebben.

De pogingen van de IGK tot bemiddeling worden stopgezet als dhr. A zich tot de politiek wendt, of in bezwaar gaat of zijn verzoek zelf intrekt.

Het verbaast de commissie overigens dat als een klager bij drie achtereenvolgende IGK's komt met een vrijwel identieke klachtenreeks, de opvolgers van de 'eerste' IGK niet onmiddellijk de departementsleiding verzoeken om een feitenonderzoek te doen. De commissie laat het hierbij.

4.4. Manipulatie van de bezwaarprocedure en onmogelijkheid van verdere juridische procedure (december 2001)

4.4.1. De klacht

Deze klacht hangt nauw samen met die, beschreven onder 4.1. Dhr. A. zou onvoldoende in staat zijn gesteld zijn standpunt, dat er een toezegging tot plaatsing als plv. Defat te Z. zou liggen, met getuigenverklaringen te bewijzen. Hij heeft, nadat zijn bezwaar tegen niet-plaatsing was afgewezen, afgezien van verder procederen, omdat onder andere zijn raadvrouw zou hebben gezegd dat dat zinloos zou zijn: de ambtenarenrechter zou slechts de procedure toetsen en niet de inhoud van de selectie. Hij vindt ook dat de ABG niet onafhankelijk is, omdat deze onderdeel uitmaakt van de KLu.

4.4.2. Bevindingen

Over deze klacht heeft de commissie met drie personen gesproken. Met instemming van dhr. A zag de commissie af van het horen van zijn raadvrouw van indertijd, dhr. U. van de ACOM.

De commissie merkt om te beginnen op dat als het hier gaat om een advies van de raadsman van dhr. A om niet verder te procederen, de commissie daar geen bemoeienis mee heeft. Voor zover het defensiefunctionarissen zouden zijn die hetzelfde zouden hebben geadviseerd aan dhr. A, is de commissie hen bij haar onderzoek niet tegengekomen. Dhr. A noemt in dit verband dhr. O., stafofficier bij de IGK, maar dhr. O. zegt in zijn gesprek met de commissie dat hij regelmatig tegen dhr. A heeft gezegd: "*Als je zo principieel bent dan moet je in bezwaar gaan*".

Daaraan heeft dhr. O. wel toegevoegd dat als dhr. A in bezwaar gaat, de IGK moet terugtreden. Verder heeft dhr. O. dhr. A erop gewezen dat men in bezwaar tegen de afwijzing voor een functie weliswaar gelijk kan krijgen, maar dat de mogelijkheid bestaat dat intussen de functie vergeven blijkt.

Dhr. V., die tijdens de vakantie van dhr. O. hem vervangt, meldt dat hij zich weinig van de zaak herinnert. Wél weet hij dat hij aan dhr. A. moest doorgeven dat hem werd geadviseerd in bezwaar te gaan tegen de afwijzing.

In het tweede gesprek dat de commissie met dhr. A. op 12 september 2011 had, heeft de commissie hem gevraagd waarom hij na de beslissing op zijn bezwaar tegen de afwijzing voor de functie van plv. Defat te Z., niet toch de procedure had doorgezet voor de bestuursrechter. Dhr. A. had ook meteen nadat hij op de hoogte was gesteld van de afwijzing, een voorlopige voorziening aan de bestuursrechter kunnen vragen om de toewijzing van de

functie aan dhr. F. op te schorten om tijd te winnen voor het horen van getuigen. Dhr. A. stelt dat hij daarover indertijd onvoldoende had nagedacht.

4.4.3. Beoordeling

In de eerste plaats merkt de commissie op dat de ABG wel degelijk onafhankelijk beoogt te functioneren. Een bezwarencommissie wordt immers samengesteld uit personen die niet bij het nemen van de beslissing waartegen bezwaar is ingeroepen, zijn betrokken, juist met het oog op een onafhankelijke oordeelsvorming. De commissie merkt ook op dat dhr. A. de onafhankelijkheid van de ABG en haar beslissing om geen getuigen te horen, had kunnen laten toetsen door de rechter. Hieronder komt de commissie hierop terug.

In de tweede plaats meldt de commissie dat zij, zoals gezegd, geen defensiefunctaris is tegengekomen die dhr. A. heeft afgeraden om verder te procederen. De hierboven genoemde defensiefunctarissen zeggen dat zij hem juist hebben aangeraden in bezwaar te gaan. De opmerking van dhr. O. dat als dhr. A. in bezwaar gaat, de IGK moet terugtreden, geeft geen blijk van onzorgvuldig gedrag van hem jegens dhr. A. – voor zover men dat mocht menen -: het terugtreden van de IGK vloeit voort uit de regeling die geldt voor het instituut IGK, nl. dat de IGK niet mag bemiddelen zolang een juridische procedure in dezelfde aangelegenheid loopt.

Evenmin is er – als men dat al zou menen – sprake van onzorgvuldig gedrag van dhr. O. jegens dhr. A., als dhr. O. erop wijst dat men in bezwaar en beroep tegen een afwijzing weliswaar gelijk kan krijgen, maar dat kan blijken dat de functie intussen al vergeven is. Dhr. O. wijst hier op een feitelijkheid waartegen geen juridische middelen open staan.

Bovendien behoort het volgens de commissie tot de eigen verantwoordelijkheid van dhr. A. of hij het advies om niet verder te procederen, opvolgt of niet. Had hij de afwijzing van zijn bezwaar tegen niet-plaatsing wel aan de bestuursrechter ter toetsing voorgelegd, dan had deze wellicht bij zijn onderzoek of de gevolgde procedure zorgvuldig was geweest, eventuele extra getuigen kunnen oproepen. De bestuursrechter is immers – anders dan de civiele rechter - niet lijdelijk: hij kan zelf initiatieven nemen, bij voorbeeld door in dit geval bewijs door middel van getuigenverhoor op te dragen, zeker als dhr. A. daar zelf om zou hebben gevraagd. Verder zou misschien het voortzetten van de procedure op de werkgever druk hebben gelegd om met alternatieven voor de niet meer vacante functie te komen.

In dit verband valt op te merken dat dhr. A. niet geheel en al een vreemdeling is in het Jeruzalem van het bestuursprocesrecht voor ambtenaren. In 1996 is hij namelijk in bezwaar gegaan tegen de afwijzing voor een functie. In de beslissing op dat bezwaarschrift kreeg hij gelijk, maar de functie bleek inmiddels vervuld door een ander. Defensie heeft toen – ter compensatie, mag men aannemen – hem versneld een andere kapiteinsfunctie aangeboden.

Conclusie: Als het gaat om de bewering dat een verdere juridische procedure zinloos zou zijn, ziet de commissie geen aanwijzingen voor onzorgvuldig handelen van enige defensiefunctaris in deze.

4.5. Verdere beschadiging conduitestaat (juli/augustus 2002)

4.5.1. De klacht

Dhr. A. beschuldigt twee heren van het afleggen van valse verklaringen. Ondanks erkenning van de studieregeling ondermijnen beiden deze regeling (zie ook 4.2.). Dit zou geschied zijn nadat dhr. A in een e-mail aan een deel van zijn collega's van de vakgroep van de KMA zijn misnoegen had geuit over de tegenwerking die hij zou hebben ondervonden van bepaalde collega's.

4.5.2. Bevindingen

De commissie heeft over de hier aan de orde zijnde kwesties gesproken met dhr. Q. Het gesprek met hem is al weergegeven in par. 4.2.2. Daar noemt hij als mogelijke oorzaak van de kritiek van sommige collega's van dhr. A, dat zij zich ergerden aan diens studieverlofregeling.

Dhr. R. is schriftelijk gehoord, maar weet zich weinig te herinneren. Dhr. W. heeft telefonisch meegedeeld dat hij zich met de beste wil van de wereld niets kon herinneren dat in verband staat met deze klacht. De commissie achtte het daarom niet nuttig, dhr. W. te horen.

In de eerste plaats de bevindingen over de bovengenoemde e-mail van dhr. A. aan een deel van zijn collega's. Deze mail dateert van 28 juni 2002. Daarin meldt hij dat hij bij bepaalde collega's weerstand heeft ondervonden tegen zijn studieverlofregeling, en dat hij ten onrechte over zijn functioneren is onderhouden door dhr. G. , die daartoe in de ogen van dhr. A niet bevoegd zou zijn. Dhr. L. stuurt deze mail door naar de Gouverneur van de KMA, t.w. dhr. B. In de begeleidende brief betreft dhr. L. de inhoud van de afscheidsmail van dhr. A.

Bij mail van 15 juli 2002 biedt dhr. A. zijn verontschuldiging voor zijn afscheidsmail aan aan diverse collega's, onder wie dhr. G. Hij vertelt daarin waarom hij tot zijn afscheidsmail is gekomen. In een brief van 19 juli 2002 biedt dhr. A. persoonlijk zijn excuses aan dhr. L., ook weer onder vermelding waarom hij tot zijn afscheidsmail is gekomen. De brief van dhr. L. aan dhr. B. stuurt deze laatste bij brief van 23 juli 2002 met de bijlage door aan dhr. N. Bij brief van 29 juli 2002 biedt dhr. A. aan de heren B. en N. en nogmaals aan dhr. L. zijn excuses voor de inhoud van zijn afscheidsmail aan, dit keer met een uitgebreid betoog over wat er allemaal verkeerd ging in de laatste anderhalf jaar van zijn functioneren binnen de vakgroep. Voor dhr. A. is met deze brief de zaak afgesloten.

Dhr. N. reageert betrekkelijk vriendelijk op 12 augustus 2002 richting dhr. A. Dhr. A. bedankt hem bij brief van 15 augustus 2002 en meldt dat hij van een van de stafofficieren van van de KLu bericht ontvangen heeft dat met het bericht van dhr. A van 29 juli 2002 de zaak als afgedaan wordt beschouwd.

Dhr. A stuurt evenwel bij brief van 6 januari 2003 aan de Staatssecretaris van Defensie een compleet dossier, d.w.z. met inbegrip van de afscheidsmail en de bovengenoemde brieven aan dhr. B. en dhr. L. Dit zonder de excuusmail van 15 juli 2002 en de excuusbrief van 19 juli 2002 aan dhr. L. , maar wel met de excuusbrief van 29 juli 2002 aan dhrn. B, L. en N.

Op 30 oktober, 8 december, 9 december en 16 december 2003 stuurt dhr. A. mails naar de Vaste Commissie voor Defensie van de Tweede Kamer om aandacht voor zijn zaak te vragen. Dit overigens naar het lijkt zonder de bovenbedoelde bijlagen.

De commissie heeft voorts de door dhr. A. aangegeven briefwisseling grondig bekeken, maar kan daar niet uit halen wat dhr. A. beweert. In de gespreksnotitie van dhr. B. d.d. 24 juli 2001 bij voorbeeld staat: *“Tevens zal ik aandacht schenken aan de uitvoering van de u toegewezen studiefaciliteiten ten behoeve van uw promotieonderzoek. Mochten de door u gesignaleerde problemen blijven bestaan verzoek ik u mij te informeren.”*

In de brief van dhr. B. en L. van 4 juli 2002 staat wel iets over de studie(verlof) regeling, maar niet in de zin van ontkenning van het bestaan daarvan. Dhr. L. vermeldt de studie(verlof)regeling alleen in de context van zijn uitspraak dat hij – in de woorden van de commissie – graag wat meer openheid had gezien bij dhr. A: zo moest hij pas achteraf *“constateren dat om studievrijheid was gevraagd, dat een sollicitatie liep en dat dhr. A zich tot de IGK had gewend.”*

In de brief van dhr. B. aan dhr. A van 23 juli 2002 komt evenmin de studie(verlof)regeling ter sprake.

4.5.3. Beoordeling

Dhr. L. zendt een afschrift van de afscheidsmail van dhr. A. aan dhr. B. en deze stuurt de brief van L. met afschrift van de afscheidsmail aan dhr. N.

Conclusie 1: De commissie meent dat dhr. A. door die gang van zaken niet onzorgvuldig is behandeld. Het ligt namelijk voor de hand dat de chef van dhr. A. deze mail doorzendt aan de chef van de KMA (de Gouverneur) en dat deze die mail doorzendt aan de personeelschef. Vooral omdat er nogal stevige kritiek in staat op bepaalde collega's in de vakgroep en met name op dhr. G. De Gouverneur en de staf KLu moeten weten wat er op de KMA speelt, met name als er onrust is binnen de KLu-gemeenschap op de KMA.

Conclusie 2: Uit de door dhr. A. aangehaalde briefwisseling kan de commissie niet afleiden dat dhrn. B. en L. zich hebben schuldig gemaakt aan valse verklaringen. Voor zover dhr. A. bedoelt dat in de aangehaalde brieven weliswaar een erkenning zou staan van zijn studieverlofregeling, maar dat de genoemde functionarissen daarna wel die regeling hebben ondermijnd, verwijst de commissie mede terug naar par. 4.2.3 en geeft zij als haar opvatting dat dhr. A. onvoldoende bewijs aangedragen heeft voor die ondermijning.

4.6. Schadelijke toewijzing functie aan NATO School te Y. (juni 2003-februari 2004)

4.6.1. De klacht

Dhr. A. klaagt erover dat hij onder het dreigement dat hij in het Sociaal Beleidskader zou vallen (d.w.z. dat hem het voornemen tot ontslag werd aangezegd) gedwongen werd in te stemmen met buitenlandse overplaatsing op korte termijn naar Y. Verder is zijn klacht dat de dreiging met SBK-stelling ten onrechte was, omdat er minstens één andere functie vacant was in de sfeer van de MIVD. Het overhaaste en gedwongen vertrek naar Y. heeft een dusdanige schade berokkend aan zijn gezin dat de Maatschappelijke Dienst Defensie al na een half jaar moest besluiten tot repatriëring van dhr. A. en zijn gezin.

Verder klaagt dhr. A. erover dat hem ondanks dat hij in Y. geplaatst was, een bevordering van majoor tot luitenant-kolonel werd onthouden.

4.6.2. Bevindingen

De commissie heeft over deze klacht dhr. N. gehoord en gecorrespondeerd met dhr. X., indertijd werkzaam bij de afdeling Internationale Plannen en Samenwerking van de Defensiestaf. Voorts heeft de commissie telefonisch gesproken met dhr. Y. Dhr. Y. was in de tijd van de plaatsing van dhr. A. op de NATO School te Y. *senior national representative* aldaar, en als zodanig verantwoordelijk voor het wel en wee van de Nederlandse militairen, die verbonden waren aan die school. Dhr. Y. bevestigt dat hij met dhr. A. iemand binnengekregen had die onvrijwillig naar Y. was gegaan. Wegens gezinsomstandigheden moest het gezin van dhr. A. betrekkelijk snel na binnenkomst gerepatrieerd worden. Dhr. Y. vond dat jammer, want dhr. A. had zeer veel kennis over het Oostblok in het algemeen en over Rusland in het bijzonder, en juist die kennis kon men in Y. goed gebruiken. Dhr. Y. vermeldt nog dat hij in de tijd dat dhr. A. op de NATO School zat, dhr. A. intern heeft overgeplaatst naar een research afdeling, waar hij beter op zijn plaats was.

Dhr. Y. geeft aan, dat de functie sinds maart/april 2003 vacant was. Dhr. Z. meldt evenwel in een mail van 24 juni 2003 aan Dhr. A: *“Er is onverwacht (en zeer recent; per 1 juni) een functie vacant gekomen als Course Director Crisis Management Operations bij de NATO school te Y. ”*.

Dhr. N. erkent dat hij druk heeft uitgeoefend op dhr. A om de functie in Y. te aanvaarden, en dat hij hem weinig tijd heeft gelaten om te beslissen. De functie paste zijns inziens perfect bij dhr. A. en diens studie, en dat soort functies ligt niet voor het opscheppen. Dhr. A. wilde graag naar het buitenland en hij wilde graag een functie die aansloot bij zijn academische achtergrond. Dhr. N. ontkent niet dat bij die gelegenheid gesproken is over ontslag wegens overtolligheid.

Het is de commissie gebleken dat al vanaf begin 2003 een verzoek van de Britse Defence Academy aanhangig was bij Defensie, om dhr. A aldaar te plaatsen als “exchange lecturer” vanuit de vakgroep van de NLDA.

Over de klacht van dhr. A. dat hij niet bevorderd werd tot luitenant-kolonel zegt dhr. Y. , dat dhr. A. niet drukte op de formatie van de school, en dat bepaalde functies op die school zowel door majoors als door luitenant-kolonels kunnen worden vervuld. Dit wordt bevestigd door dhr. X. Functies binnen internationale organisaties worden beschreven in zogenaamde *job descriptions*. Zij zijn doorgaans zeer algemeen geformuleerd en niet 1:1 gelijk te schakelen met een Nederlandse functiebeschrijving.

In de beslissing d.d. 6 oktober 2004 op het rekest van dhr. A om hem tot luitenant-kolonel te bevorderen omdat hij al taken van de functie Head Research Branch uitoefende, wordt erop gewezen dat in de *job description* van de functie Course Director Crisis Management de volgende zinsnede is opgenomen: *“Additional Duties. The incumbent of the post may be required to perform other related duties as directed.”* De brief vervolgt met: *“Het feit dat u andere taken opgedragen zijn is dus volledig in lijn met het gestelde in de functiebeschrijving van de door u bekleedde functie en vormt voor mij derhalve geen aanleiding u alsnog de geambieerde functie [noot van de commissie: de functie van Head Research Branch] toe te wijzen. Voor zover u van mening bent dat deze taken u zijn opgedragen vooruitlopend op het*

officiële akkoord van het bevoegd gezag u de functie toe te wijzen, ben ik van mening dat daaraan geen gerechtvaardigd gewekte verwachtingen kunnen worden ontleend. Gezien het vorenstaande besluit ik hierbij dat u de door u geambieerde functie niet wordt toegewezen en u bijgevolg niet wordt voorgedragen voor een bevordering tot luitenant-kolonel.”

4.6.3. Beoordeling

De commissie beoordeelt het vorenstaande als volgt. Dhr. A heeft aannemelijk weten te maken dat hij op stel en sprong, en zelfs bedreigd met SBK-stelling, naar de NATO School in Y. moest vertrekken. Hij heeft niet aannemelijk gemaakt dat de functie niet bij hem paste, en naar de commissie begrepen heeft, was hij nadat hij op een andere stoel was gezet bij het instituut, goed op zijn plaats. De repatriëring op korte termijn van dhr. A. en zijn gezin was niet te wijten aan Defensie, noch aan het functioneren van dhr. A, maar aan diens gezinsomstandigheden. Dhr. A heeft aan de commissie in het nadere gesprek dat de commissie met hem had op 12 september jl. weten duidelijk te maken dat die gezinsomstandigheden het niet raadzaam maakten dat hij alleen in Y. achterbleef. Dit nog los van het feit dat dhr. Y. graag had dat de op de NATO School geplaatste militair vergezeld was en bleef van zijn partner.

De commissie is van oordeel dat niet het overhaaste en gedwongen vertrek naar Y. de voornaamste reden is voor de gezinsomstandigheden waar dhr. A. van rept. Bovendien had hij kunnen vragen of zijn gezin later mocht overkomen. Ook neemt de commissie in beschouwing dat de functie in Y. – niet alleen de eerste waarop hij werd geplaatst, maar vooral de tweede – aansloot bij zijn ambitie voor een buitenlandplaatsing en bij zijn competenties. Dhr. A. heeft ook niet gesteld dat de functie(s) niet bij hem paste(n).

Conclusie 1: Er is geen causaal verband te zien tussen de overhaaste overplaatsing en de gezinsomstandigheden die tot repatriëring noopten. Op dit punt kan de commissie niet spreken van een onzorgvuldige behandeling van dhr. A.

Wel verbaast de commissie zich erover dat een functie die al in maart/april 2003 vacant is pas eind juni 2003 aan dhr. A. wordt aangeboden, nota bene onder het mom dat de functie onverwacht en zeer recent is vrijgekomen. En dat, terwijl genoegzaam bekend was dat dhr. A. op zoek was naar een functie in het buitenland waar zijn expertise kon worden gebruikt. Het verbaast de commissie ook dat kennelijk niets wordt ondernomen om te reageren op het verzoek van de Britse Defence Academy om dhr. A. aldaar te plaatsen.

Conclusie 2: De overplaatsing naar Y. was overhaast; er werd bedreigd met SBK-stelling; de functie in Y. was al langer beschikbaar dan dhr. Z. het deed voorkomen; het verzoek van de Britse Defence Academy lag er al vanaf het begin van het jaar, maar er werd niets zichtbaars mee gedaan: alles bij elkaar opgeteld is dhr. A. – die overigens niet over alle punten geklaagd heeft – op deze punten onzorgvuldig behandeld.

Conclusie 3: Wat de kwestie van het uitblijven van een promotie tot luitenant-kolonel betreft, is er in de ogen van de commissie geen sprake van onzorgvuldige behandeling. Naar de commissie uit de woorden van dhrn. X. en Y. en uit het besluit tot afwijzing van het verzoek van dhr. A. om promotie naar luitenant-kolonel heeft begrepen, zat dhr. A. niet op een functie die alleen door een luitenant-kolonel kon worden vervuld. Plaatsing op de door

hem beklede functie en het vervullen van enkele functie-elementen van een andere (hogere) functie betekenden niet automatisch bevordering tot luitenant-kolonel.

In de beslissing op het verzoek van dhr. A. om promotie, welke beslissing in extenso is weergegeven onder de bevindingen in par. 4.6.2. staat dit helderder toegelicht. Dhr. A heeft geen bezwaar aangetekend tegen het uitblijven van promotie.

4.7. SBK-stelling en doelbewuste toewijzing van irrelevante functies (medio 2003-medio 2004)

4.7.1. De klacht

Onder dit punt gaat het over de klacht van dhr. A. dat hem in de genoemde periode slechts functies werden aangeboden waarbij hij aantoonbaar niet voldeed aan de functie-eisen. Verder werden alle functies die hij voorstelde en waarmee zijn kennis, ervaring en opleiding door Defensie zou worden benut, hem aantoonbaar onthouden. Dit alles terwijl SBK-stelling (zie voor dat begrip par. 4.6.1.) voor hem dreigde.

In dit verband vermeldt dhr. A. ook de brief van dhr. N. d.d. 16 april 2002, waarin naar zijn zeggen een toezegging zou staan van een voor zijn expertise relevante functie.

Dhr. A vermeldt in dit verband functiebeschrijvingen van verschillende organisaties en een e-mail wisseling tussen hem en dhr. N. van februari 2003 t/m januari 2005.

4.7.2. Bevindingen

De commissie is begonnen bij de brief van dhr. B. d.d. 24 juli 2001. Deze brief kwam onder 4.1. al aan de orde. Na de passage over de teleurstelling bij dhr. A. die dhr. B. begrijpelijk vindt, schrijft hij het volgende: *“Om u in de gelegenheid te stellen internationale werkervaring op te doen, zal ik in overleg treden met het Ministerie van Buitenlandse Zaken om de mogelijkheden te onderzoeken u in te zetten bij een voor u relevante positie. Het moge echter duidelijk zijn, dat ik u niet kan garanderen, dat dit een door u gewenst resultaat oplevert.”*

Vervolgens heeft de commissie de brief van dhr. N. van 16 april 2002 in de overwegingen betrokken. Deze brief is reeds vermeld onder punt 4.2.3. In de brief wordt aan dhr. A. 100% studieverlof toegestaan met ingang van 1 juli 2002, om zijn promotieonderzoek af te ronden. In die brief staat ook hoeveel maanden dhr. A. in ruil voor het studieverlof moet “nadienen”, te weten 19 maanden na 1 juli 2003. Dhr. N. vervolgt dan met de opmerking dat per die datum dhr. A. conform het Sociaal Beleidskader (SBK) voor herplaatsing in aanmerking zal worden gebracht, waarbij rekening zal worden gehouden met zijn expertise. Op die woorden valt dhr. A. in zijn klachtomschrijving terug.

De door dhr. A. genoemde mailwisseling heeft de commissie bestudeerd. Zij heeft ook met dhr. N. gesproken. Op de vraag van de commissie waarom dhr. A. niets gemerkt heeft van de door dhr. B. genoemde contacten met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, antwoordt dhr. N. dat dit een persoonlijke toezegging van dhr. B. was. Deze heeft, aldus dhr. N., persoonlijke contacten op een behoorlijk niveau bij Buitenlandse Zaken. *“Ik kon daar niets mee, omdat ik die contacten eenvoudigweg niet heb.”*

4.7.3. *Beoordeling*

De commissie kan niet ten volle beoordelen of de in de betrokken periode aangedragen functies voor dhr. A. geschikt zouden zijn, dan wel omgekeerd: of dhr. A. geschikt zou zijn voor de betrokken functies. Het is ook onduidelijk of zij alle ook bedoeld waren om dhr. A. een bredere militaire ervaring te verschaffen. In elk geval heeft het departement niet steeds met kracht erop aangedrongen dat dhr. A. de aangeboden functies zou aanvaarden.

Maar in de boven aangehaalde brieven van dhrn. B. en N. wordt gesproken van “*een voor u relevante positie*” en van een positie “*waarbij rekening zal worden gehouden met uw expertise*”. Voorts wordt door dhr. B. toegezegd dat deze zijn contacten op Buitenlandse Zaken zal aanboren. Dit alles schept natuurlijk bij Dhr. A. enige verwachting.

Het valt de commissie op dat er niets lijkt te worden gedaan met de toezegging van dhr. B. dat contact opgenomen wordt met Buitenlandse Zaken. Dhr. N. gaat er volgens de commissie ten onrechte van uit, dat een toezegging van de ene functionaris niet overgaat op diens rechtsopvolger.

Bovendien moet een werkgever die een medewerker voor een deel van de werktijd, en zelfs op een gegeven moment voor 100% van de werktijd, vrijstelt voor studie, zich toch wel enig idee vormen, zo niet: hebben gevormd, wat er na ommekomst van de studie met betrokkene moet gebeuren, mede in het licht van het feit, dat in samenhang met het studieverlof er een dienverplichting is. De mededeling dat de militair na afronding van de promotie in het SBK valt en voor herplaatsing in aanmerking komt, komt de commissie als onwettelijk voor in dit verband.

Conclusie: Al met al hebben de betrokken defensiefunctionarissen op dit punt dhr. A. onzorgvuldig bejegend door zich vooraf of tijdens het studieverlof geen idee te vormen van een functie voor dhr. A. die min of meer in lijn zou liggen van zijn opleiding en promotie. De commissie zei dit al in conclusie 2, onder a) van par. 4.2.3 hierboven. De behandeling wordt des te meer onzorgvuldig, omdat – kennelijk – contacten met Buitenlandse Zaken niet worden aangeboord en omdat volstaan wordt met de niet gerust stellende mededeling dat dhr. A. conform het SBK voor herplaatsing in aanmerking zal worden gebracht.

4.8. *Intimidatie (april/mei 2004)*

4.8.1. *De klacht*

Dhr. A. klaagt erover dat dhr. M. zijn afdelingshoofd dhr. BA. een zeer intimiderend gesprek heeft laten houden met hem (dhr. A.) en hem heeft laten bedreigen met een disciplinaire straf als hij zijn dossier zou openbaar maken (richting IGK).

4.8.2. *Bevindingen*

De commissie heeft over deze klacht gesproken met de deelnemers aan het bovengenoemde gesprek, te weten dhr. BA., dhr. CA. en dhr. DA.. De bevindingen van de commissie laten zich als volgt samenvatten.

Op 10 mei 2004 spreekt dhr. BA. met dhr. A. Van dit gesprek heeft dhr. BA. een gespreksnotitie gemaakt – d.d. 18 mei 2004 - , die aan dhr. A is toegezonden. Het verwijt aan dhr. A in het gesprek is met name dat hij zich met passeren van zijn direct leidinggevenden, rechtstreeks tot hogere functionarissen wendt. Dhr. BA. merkt onder andere op dat dit tegen de regels is en hoogst ongebruikelijk. Voorts wordt aan dhr. A. verweten dat hij diverse personen binnen diverse organisaties spreekt buiten het reguliere proces om. Aan dhr. A. wordt voorgehouden dat er voor hem in principe drie aanspreekpunten zijn, te weten zijn sectiehoofd, zijn personeelsconsulent en zijn afdelingshoofd. Dhr. BA. maakt ook melding van het voornemen van dhr. A om zijn (van dhr. A.) dossier in de openbaarheid te brengen. Ten aanzien daarvan heeft dhr. A overigens in het gesprek gegarandeerd dat hij geen stappen zou ondernemen om tot publicatie over te gaan. Dhr. BA. merkt op dat hij dergelijk gedrag niet wenst te tolereren.

Dhr. A. karakteriseert het gesprek en de gespreksnotitie als intimidatie zijdens dhr. BA. en maakt melding van een dreiging met een tuchtrechtelijke straf in dat gesprek.

Uit de afzonderlijke verklaringen van de geïnterviewden blijkt dat in hun ogen de genoemde gespreksnotitie, die overigens door dhr. A. voor “gezien” is getekend, goed weergeeft wat er in het gesprek van 10 mei 2004 aan de orde is gekomen en hoe het gesprek verliep. Zij hebben geen herinnering aan een dreiging met een tuchtrechtelijke sanctie.

4.8.3. Beoordeling

De commissie kan het zich voorstellen dhr. A. het gesprek van 10 mei 2004 als intimiderend heeft ervaren. Gesprekken waarbij een chef een medewerker dringend erop wil wijzen dat bepaald gedrag hem ergert, “not done” is in de cultuur van de organisatie en geen herhaling verdient, zijn in het algemeen niet prettig.

Daarbij overweegt de commissie, dat naar de gesprekspartners van dhr. A. verklaren, zij zich een dreigement met een tuchtrechtelijke sanctie niet herinneren. Ook in de gespreksnotitie naar aanleiding van dit gesprek komt zo’n dreigement niet voor. Wel staat er in de notitie: *“Ik hecht eraan u te waarschuwen dat ik dergelijk gedrag in het vervolg niet wens te tolereren”*. Dreiging met een tuchtrechtelijke sanctie behoeft men daarin niet te lezen. Het kan heel goed zijn dat hiermee bedoeld is op een slechte beoordeling of iets dergelijks, zoals een zgn. “ambtsbericht”, een aantekening van de naaste chef van betrokkene, welke aantekening in het persoonsdossier wordt opgenomen naar aanleiding van zulk gedrag.

Dhr. A. houdt in het nadere gesprek dat de commissie met hem had op 12 september jl. vol, dat in het gesprek duidelijk gedreigd is met een disciplinaire bestraffing. Als dat al het geval zou zijn, dan is het feit dat dit dreigement niet in de gespreksnotitie staat, wellicht een gevolg van voortschrijdend inzicht bij de steller(s) van de gespreksnotitie.

Dreigen met een tuchtrechtelijke straf lijkt de commissie namelijk niet voor de hand te liggen: een disciplinaire straf zou niet goed passen bij de verweten gedraging van dhr. A. Deze maakte (en maakt) voor een deel gebruik van zijn netwerk dat hij bij de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschappen en bij de redactie van het tijdschrift van de vereniging had opgebouwd. Het is denkbaar dat direct leidinggevenden zich daaraan ergeren. In de cultuur van andere organisaties moge het gebruik maken van iemands netwerk aanvaard worden als feitelijkheid of juist toegejuicht worden, maar in de krijgsmacht geldt toch meer de verfijnde hiërarchie.

Echter, ergernis en de enkele opvatting dat bepaald gedrag “not done” is in de krijgsmacht, zouden in de ogen van de commissie geen rechtvaardigingsgrond vormen voor het opleggen van een tuchtrechtelijke sanctie. Dit geldt ook voor het geval dhr. A. zich wendt tot de IGK, tot de politieke leiding van het departement of tot de Tweede Kamer. Er moet een onderscheid worden gemaakt al naar gelang de instantie waartoe men zich gewend heeft. Zich wenden tot de IGK is het goede recht van iedere militair. Een beroep doen op de minister of de staatssecretaris behoort weliswaar niet tot de meest gangbare omgangsvormen in de krijgsmacht, en is in het geval van dhr. A. ook niet een door de klokkenluidersregeling aangegeven procesgang (dhr. A. is immers geen klokkenluider in eigenlijke zin, maar iemand met een rechtspositioneel conflict met zijn werkgever), maar de Tweede Kamer zou het niet goed kunnen accepteren als een militair met een tuchtrechtelijke straf wordt bedreigd wegens het enkele feit dat hij zich tot de bewindspersoon/personen heeft gewend.

Dat laatste verwacht de commissie ook als het gaat om een ambtenaar die zich tot de Kamer heeft gewend. Hier is immers het grondwettelijk erkende petitierecht aan de orde. Een disciplinaire straf wegens het enkele feit dat betrokkene zich tot de Tweede Kamer heeft gewend, ligt volgens de commissie niet voor de hand. Het petitierecht geeft evenwel geen vrijbrief voor de inhoud van de petitie. Dan is de vrijheid van meningsuiting van de ambtenaar aan de orde, en die vrijheid kent beperkingen. De hier besproken gespreksnotitie heeft het evenwel niet over de inhoud van de uitingen van dhr. A., maar over de kwestie tot wie Dhr. A. zich mag wenden. Mede daarom acht de commissie het niet haar taak om de uitingen van dhr. A. in zijn brieven aan de Vaste Commissie voor Defensie te toetsen aan de ook voor militaire ambtenaren geldende beperkingen op de vrijheid van meningsuiting.

De commissie merkt overigens op dat als hier echt sprake zou zijn geweest van dreiging met een disciplinaire straf, dhr. A. tegen dit voornemen in bezwaar en beroep had kunnen gaan. Nergens blijkt dat hij deze stap ook maar enigszins heeft overwogen.

Concluderend stelt de commissie dat hier op zich geen sprake is van onzorgvuldige bejegening van dhr. A. Dhr. BA. heeft dhr. A. slechts gewezen op de in zijn ogen bestaande omgangsvormen binnen de krijgsmacht.

Verder merkt de commissie op dat de uitnodiging tot het gesprek in de herinnering van dhr. A. geen passage bevatte dat betrokkene zich in het gesprek kon laten bijstaan, maar dat de uitnodiging aangetekend werd verstuurd. Dat laatste had dhr. A. kunnen alarmeren en wellicht hem ertoe kunnen brengen een raadsman/-vrouw mee te nemen. Maar dit behoort tot de eigen verantwoordelijkheid van dhr. A. In ieder geval klaagt hij er niet over dat hij zich niet kon laten bijstaan in het gesprek. Overigens: noch bij de organisatie, noch bij dhr. A. is (afschrift van) de brief te vinden, dus is niet met zekerheid te zeggen dat in de uitnodiging niet gestaan heeft dat dhr. A. zich mocht laten vergezellen door een raadsman of -vrouw.

4.9. Obstructie bij toekennen passende functie (juni 2004 - maart 2005)

4.9.1. De klacht

Dhr. A. klaagt zich dat hem in de genoemde periode geen passende functie werd toegekend, hoewel dhr. P. had toegezegd dat voor dhr. A. een functie gezocht zou worden die recht zou doen aan de doctorsgraad en/of het promotieonderzoek. Voorts is zijn klacht dat dhr. M. zijn kandidatuur voor de functie van onderzoeker bij het Instituut Clingendael heeft willen tegenhouden. Dhr. E. heeft hier ingegrepen en dhr. A. is alsnog op Clingendael geplaatst.

4.9.2. Bevindingen

De commissie heeft over deze klacht gesproken met de heren M. en P. Van belang is vooral het interview met dhr. P., want uit het gesprek met dhr. M. valt niets te destilleren over enige blokkade van die kant voor een functie op Clingendael. Dhr. P. meldt dat hij in 2004 van dhr. E. het verzoek kreeg om met dhr. A. te praten en om te kijken of hij (dhr. P.) voor dhr. A. nog een functie kon vinden die in het verlengde van zijn studie lag. Dat is ook nog in het CoFt geweest en toen aan P. toegeschoven. En dat heeft volgens dhr. P. uiteindelijk geresulteerd in een plaatsing op Clingendael.

Dhr. P. spreekt van *“een functie in het verlengde van zijn (sc. Dhr. A.) studie”*. Dhr. A. heeft het in zijn klachtomschrijving over een toezegging van dhr. P. dat gezocht zou worden naar *“een functie die recht zou doen aan de doctorsgraad en/of het promotieonderzoek”*. In de gespreksnotitie van 24 december 2004 blijkt dat aan dhr. A. is voorgehouden om niet meer te spreken van *“de toezegging van toewijzing van een academische functie waarbij het promotieonderzoek dan wel de graad van doctor wordt benut”*. De gespreksnotitie vervolgt met de passage dat dergelijke toezeggingen gewoonweg niet gedaan worden, en dat dhr. A. aangeeft, dat te begrijpen en te respecteren.

Dan de vermeende handelwijze van dhr. M. In een mail van 15 maart 2005 verzoekt dhr. A. om in aanmerking gebracht te worden voor een functie op Clingendael die vacant is. Hij herinnert er daarbij aan dat hem door dhr. E. (met instemming van dhr. M.) toegezegd is dat zou worden gezocht naar een aan zijn promotieonderzoek gerelateerde functie. Volgens dhr. A. zou blijken een mail van dhr. Z. van 8 november 2004 het CoFt zijn kandidaatsstelling bij Clingendael ondersteunen. Hij krijgt daarop op 17 maart 2005 het antwoord terug dat het CoFt zijn eigen werkwijze heeft en dat de reden waarom hij niet gekandideerd is, gelegen is in het feit dat er een geschikte luitenant-kolonel beschikbaar is voor de functie. De volgende dag al wordt hem bij mail van 18 maart 2005 meegedeeld *“dat na ampel beraad en in overleg met dhr. E. is besloten u alsnog te kandideren voor de functie Officier Internationale Betrekkingen bij het Instituut Clingendael.”*

4.9.3. Beoordeling

De kwalificatie die dhr. P. geeft aan de functie die hij op verzoek van dhr. E. voor dhr. A. moet zoeken, verschilt duidelijk van de omschrijving die dhr. A. voor ogen heeft. In de formuleringen die dhr. A. gebruikt is de vermeende toezegging vrijwel onuitvoerbaar. Uiteindelijk is dhr. A., mede door de inspanningen van dhr. E., op Clingendael geplaatst, in *“een functie in het verlengde van zijn studie”*.

Conclusie 1: De bewering van dhr. A. dat de KLu haar toezegging niet wilde nakomen, klopt niet met de feiten, want de toezegging luidt anders dan Dhr. A beweert, en aan de eigenlijke toezegging heeft de KLu voldaan. Er is op dit punt dus geen sprake van een onzorgvuldige behandeling van dhr. A.

Conclusie 2: Er is onvoldoende bewijs voorhanden dat dhr. M. de kandidatuur van dhr. A. voor een functie van onderzoeker op Clingendael heeft willen tegenhouden. Gesteld werd dat er al een kandidaat beschikbaar was; de commissie acht het niet aangetoond dat deze bewering niet strookte met de feiten. Uiteindelijk is na kennelijk ingrijpen van dhr. E. dhr. A. toch op Clingendael terecht gekomen. Er is niet aangetoond dat dhr. A. op dit punt onzorgvuldig is behandeld.

4.10. Blokkering kandidatuur sollicitatie hoogleraarfuncties NLDA (medio 2005)

4.10.1. De klacht

De Klu zou volgens deze klacht van dhr. A. zijn kandidatuur voor hoogleraarfuncties aan de Nederlandse Defensie Academie hebben tegengehouden. Dhr. S. zou dit hem hebben gezegd.

4.10.2. Bevindingen

De commissie heeft hierover dhr. S., die toen lid was van de benoemingscommissie, schriftelijk bevraagd. Deze heeft geantwoord dat hij zich hierover niets kan herinneren. Hij zal, zo meldt hij ongetwijfeld iets hebben opgevangen, maar weet niet waar en wanneer en wat hij tegen dhr. A heeft gezegd. Hij kan zijn uitspraak niet bevestigen of ontkennen.

4.10.3. Beoordeling

Conclusie: Nu dhr. S. zijn woorden niet kan bevestigen noch ontkennen, staat dhr. A alleen in zijn klacht. Naar het oordeel van de commissie is onvoldoende aangetoond dat de klacht gegrond zou zijn.

4.11. Continuering rancuneus beleid door leiding KLu (2005-2006)

4.11.1. De klacht

Dhr. A. klaagt erover:

- a) dat de KLu-leiding weigerde documenten die zijns inziens voor hem belastend waren, uit zijn dossier te verwijderen;
- b) dat hij niet ontvangen werd door dhr. EA. hoewel hij op verzoek van dhr. E. een afspraak had laten maken met dhr. EA. ;
- c) dat dhr. FA. hem liet weten dat hij afstand nam van de beweringen van dhr. A. in zijn kritiek op de belastende documenten.

4.11.2. Bevindingen

De commissie heeft naar aanleiding van de klachten a) en c) de beschikking gekregen over de correspondentie tussen dhr. A en dhr. FA. Over klacht b) heeft de commissie gecorrespondeerd met dhr. EA.

Eerst de klachten a) en c). dhr. A had in een brief aan dhr. P. d.d. 13 juni 2005 gevraagd om verwijdering uit zijn persoonsdossier van een tweetal gespreksnotities waarmee zijn persoonsdossier zijns inziens een onvolledig en incorrect beeld zou geven. Dhr. P. weigert dat te doen, mede op grond van de noodzaak tot volledigheid van het dossier. Dhr. A komt daarop terug in een brief aan dhr. P. d.d. 13 augustus 2005, en vraagt om, als die gespreksnotities niet verwijderd worden, in het persoonsdossier zijn brief van 13 augustus 2005 op te nemen, die strekt tot correctie van zijn persoonsdossier.

Dhr. FA. schrijft aan dhr. A. bij brief van 6 januari 2006 het volgende: *“Uit uw bewoordingen maak ik op dat u met uw brief uitsluitend beoogt om uw persoonsdossier aan te vullen, door enerzijds uw aan de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht gerichte e-mail alsnog in het dossier op te nemen en anderzijds een inhoudelijke reactie te geven op twee gespreksnotities, aangezien u daartoe naar uw mening niet eerder in de gelegenheid bent gesteld.*

Ik zal aan uw verzoek voldoen en uw brief opleggen in uw persoonsdossier, waarbij ik nadrukkelijk opmerk dat ik mij distantieer van de inhoud van uw brief. Ik geef u derhalve geen inhoudelijke reactie.

Geheel overeenkomstig het gestelde in de voorlaatste alinea van uw brief, stel ik vast dat hiermee “dit hoofdstuk kan worden afgesloten”.

Voor wat betreft de klacht sub b) schrijft dhr. EA. dat hij zich niet kan herinneren door dhr. E. benaderd te zijn voor een afspraak met dhr. A. Evenmin kan dhr. EA. zich herinneren of op basis van het gesprek met dhr. E. een afspraak met dhr. A is gemaakt, en evenmin dat de afspraak uit zijn agenda is verwijderd.

4.11.3. Beoordeling

Conclusie t.a.v. de klachten a) en c): De commissie acht de reactie van dhr. P. in eerste instantie, en van dhr. FA. in tweede instantie, adequaat. Een persoonsdossier behoort het wedervaren van de organisatie met het betrokken personeelslid historisch juist te schetsen. Als daartoe bepaalde gespreksnotities behoren, dienen zij niet uit het persoonsdossier te worden verwijderd. Iets anders is dat het betrokken personeelslid het beeld dat in het dossier wordt opgeroepen, mag pogen te corrigeren, en dat is in het geval van dhr. A. toegestaan. Dhr. A. is in dit geval niet onzorgvuldig behandeld.

Het valt overigens op dat dhr. A. zelf schrijft dat met de opneming van zijn correctiebrief *“dit hoofdstuk kan worden afgesloten”*. Toch komt hij op deze zaak terug, wellicht omdat het hem niet zint dat dhr. FA. niet inhoudelijk ingaat op zijn correctiebrief. De commissie acht dit het goed recht van dhr. FA., want dhr. A. heeft niet om een nadere reactie gevraagd, alleen om opneming van zijn correctieve brief in zijn persoonsdossier, en daaraan komt dhr. FA. ten volle tegemoet.

Conclusie t.a.v. klacht b): Aangezien dhr. EA. zich niets van de door dhr. A. aangedragen punten kan herinneren, staat dhr. A. alleen in zijn klacht. Naar het oordeel van de commissie is onvoldoende aangetoond dat de klacht gegrond zou zijn.

4.12. *Laster door KLu-functionarissen (24 april 2007)*

4.12.1. *De klacht*

In een Interservice-overleg over personeel hebben – zo beklagt dhr. A zich – P&O-functionarissen van de KLu zich smalend uitgelaten over hem tegenover een P&O functionaris van Persco CLAS. Aangezien volgens dhr. A. de waarheid over deze integriteitskwesitie nog niet naar boven is gekomen, zouden deze uitlatingen schadelijk kunnen zijn voor zijn verdere loopbaan bij de KL.

4.12.2. *Bevindingen*

De commissie heeft over deze zaak gesproken met dhr. GA., toentertijd werkzaam bij Persco CLAS. Deze kan zich het overleg op de genoemde datum niet herinneren. Hij stelt verder dat zo er al opmerkingen zijn gemaakt in de zin als door dhr. A bedoeld, hij met zulke opmerkingen niets doet. Ze moeten op papier staan, wil dhr. GA. daar acht op slaan.

4.12.3. *Beoordeling*

Dhr. A stelt zelf, zoals onder 4.12.1. geciteerd: “Aangezien de waarheid over deze integriteitskwesitie nog niet is bovengekomen ...etc.” Gelet op hetgeen dhr. GA. heeft gezegd, **concludeert** de commissie dat dhr. A. onvoldoende gegevens heeft aangedragen om hier van een onzorgvuldige bejegening van hem door een of meer defensiefunctarissen te kunnen spreken. En als de uitlatingen al zouden zijn gedaan zoals dhr. A. ze weergeeft, dan nog is het de vraag of ze ook daadwerkelijk schadelijk zijn voor de loopbaan van dhr. A., zolang ze niet in officiële documenten, zoals verslagen van functioneringsgesprekken en beoordelingen, staan.

4.13. *Onthouding van functies op NLDA (juli 2008; januari-april 2009)*

4.13.1. *De klacht*

Dhr. A. klaagt erover dat, hoewel men hem in eerste instantie graag wilde binnenhalen op de NLDA, hem daarna bericht werd dat hem elke functie op de NLDA zou worden ontzegd. Dit werd naderhand ook bevestigd doordat tegenover een P&O functionaris bij Persco CLAS toen deze navraag deed voor een functie voor dhr. A op de NLDA, gezegd werd: “Die willen we hier niet.” Hieruit blijkt volgens dhr. A. dat door de NLDA aan hem systematisch functies worden onthouden.

4.13.2. *Bevindingen*

Door de commissie zijn hierover de heren HA. en IA. geïnterviewd. Voorts heeft zij dhr. KA. (hoogleraar op de NLDA in de periode 2007 tot 2009) schriftelijk benaderd en beschikt zij over een e-mailwisseling tussen dhr. LA. en dhr. MA.

Dhr. HA. was indertijd verbonden aan NLDA. Hij deelt mee dat hij na een artikel van zijn hand in de Militaire Spectator werd gebeld door dhr. A. Deze had interesse in een functie bij een sectie van de vakgroep. Dhr. HA. heeft toen navraag gedaan bij dhr. NA., die al langer op de NLDA werkte. Deze zei dat dhr. A niet zo'n geweldige reputatie had gevestigd binnen de NLDA, zo rond 2003. Volgens dhr. NA. waren zijn colleges onder de maat, stond hij niet

goed bekend onder de cadetten, was hij oncollegiaal en een solist, en streefde hij vooral zijn eigen belang na.

Dhr. HA. had zelf vastgesteld dat dhr. A. geen noemenswaardige operationele ervaring had, hetgeen voor hem ook een belangrijk criterium was voor een functie binnen zijn vakgroep. Hij heeft toen dhr. A. telefonisch medegedeeld dat er gegeven diens reputatie als docent en diens gebrek aan operationele ervaring, voldoende redenen waren om hem niet in beschouwing te nemen.

Dhr. HA. meent toen aan dhr. A. gezegd te hebben dat zijn profiel beter paste bij de zustersectie van dhr. MA.

Dhr. MA. blijkt evenwel geen openstaande vacature te hebben en raadt dhr. A aan om via een bijzonder hoogleraarschap bij zijn sectie te komen.

Dhr. KA stelt uitdrukkelijk dat hij zich niet herinnert, dhr. A ooit ontmoet te hebben of zelfs over hem gesproken te hebben. *“At no time would I have ever said that A would be denied a post because of his ‘integrity’. I do not know the man and moreover it was not in my gift to prevent or accept positions. [...] I resent the assertions of Lt Col A and the use of my name in such a manner.”*

Dhr. IA. meldt dat hij tussen de twee behandelingen in de Raad van Advies die gewijd waren aan dhr. A in verband met diens sollicitatie naar een kolonelfunctie (hierover zie men nader par. 4.14. hieronder), op eigen initiatief en geheel vrijblijvend contact had gehad met de KMA over een vacature voor luitenant-kolonel, als docent bij een sectie van de NLDA. Hij heeft toen de naam van dhr. A genoemd als mogelijke optie. Uit het antwoord bleek dat dhr. A niet voldeed aan het vereiste profiel: operationele ervaring was vereist en de functie was bestemd voor een HDV-gebrevetteerd officier. Dhr. IA. is daar verder niet op doorgegaan.

In het terugkoppelingsgesprek dat dhr. IA hield met dhr. A., nadat diens zaak voor de tweede keer in de Raad van Advies was behandeld, kwam evenwel deze ervaring van dhr. IA. aan de orde. Dhr. A. was nogal verbaasd over het feit dat de Raad van Advies niet inzag over welke uitstekende kwaliteiten hij beschikte. Dhr. IA. ziet het als zijn taak om in het terugkoppelingsgesprek de kandidaat een spiegel voor te houden: misschien is niet iedereen zo positief over betrokkene als hijzelf meent. Van dhr. A bij voorbeeld vernam hij dat de KMA graag zou zien dat hij op de NLDA werd geplaatst. In dat kader heeft dhr. IA. aan dhr. A de spiegel voorgehouden dat hij (dhr. IA.) van de NLDA had vernomen: *“Zo iemand willen we hier niet.”* Dhr. IA. benadrukt dat belangrijk is in welke context hij deze zin heeft uitgesproken: de uitspraak “zo iemand” sloeg op het feit dat dhr. A niet paste in het operationele profiel dat men bij de NLDA voor ogen had.

4.13.3. Beoordeling

De commissie acht het hoogst ongelukkig dat dhr. HA. op de referentie van slechts één persoon is afgegaan, die nota bene ook nog een verkeerd beeld geeft van de verhouding van dhr. A. tot de cadetten en zijn onderwijscapaciteiten. Zoals L. al heeft aangegeven, was dhr. A. juist zeer goed in de omgang met de cadetten en deugde hij als docent. Een oordeel dat wordt bevestigd door dhr. OA.

Conclusie 1: Op dit punt acht de commissie dhr. A. onzorgvuldig behandeld.

Resteert het gebrek aan operationele ervaring bij dhr. A., waardoor hij in de visie van dhr. HA. wellicht meer in aanmerking komt voor een plaats bij de zustersectie van dhr. MA. Er is geen bewijs gevonden dat dhr. MA. afgeschrikt zou zijn door een referentie die door dhr. PA. zou zijn gegeven. Hij had simpelweg geen openstaande vacature in zijn sectie.

Conclusie 2: Er is volgens de commissie onvoldoende bewijs geleverd voor een *systematisch* onthouden van functies op de NLDA aan dhr. A. in de door hem aangeduide periode in 2008 en 2009.

4.14. Onthouding kolonelfuncties als gevolg van laster (januari 2009)

4.14.1. De klacht

Dhr. QA. spreekt dhr. A. tijdens een receptie. Daarbij komt naar voren dat de KL op zoek is naar iemand die de functie van Defat in X. wil gaan vervullen. Op basis van zijn inlichtingenachtergrond lijkt dhr. A. een mogelijke kandidaat. Omdat het een kolonelfunctie is, moet over de geschiktheid van een kandidaat geadviseerd worden door de Raad van Advies CLAS. Dhr. A. klaagt erover dat op grond van het negatieve advies van de RvA (dat tot uitkomst had dat hij niet voor kolonelfuncties in aanmerking kwam) hem kolonelfuncties worden onthouden. Bovendien zou het advies niet gestoeld zijn op eerder over hem opgemaakte beoordelingen, noch op het in het kader van de RvA-procedure opgestelde externe assessment. Hij stelt dat het negatieve oordeel gebaseerd is op anonieme beweringen, gerelateerd aan de kwestie die hierboven in par. 4.1. is behandeld.

Bovendien is zijn klacht dat zijn verweer, gedateerd 2 februari 2009, tegen de beoordeling van de RvA niet aangemerkt als bezwaar.

4.14.2. Bevindingen

Over het klachtonderdeel, dat zijn verweer tegen de beoordeling van de RvA niet als bezwaar is aangemerkt, klaagde dhr. A. al bij de Nationale ombudsman. Deze concludeerde op dit punt dat Defensie hier gehandeld heeft in strijd met het beginsel van fair play door niet te reageren op het verweer van dhr. A. Daardoor ontnam volgens de Nationale ombudsman Defensie aan dhr. A. de kans om het voor hem belangrijke rapport voor te leggen aan de rechter, zodat die zou kunnen beoordelen of er sprake is van een besluit in de zin van Algemene wet bestuursrecht.

In zijn reactie op het rapport van de Nationale ombudsman bericht de SG van Defensie namens de minister (brief d.d. 28 maart 2011), dat hij dhr. A. zal berichten dat naar aanleiding van diens verweer alsnog een besluit zal worden genomen dat hij desgewenst aan de bestuursrechter kan voorleggen. Op 3 augustus 2011 heeft de Secretaris-Generaal van Defensie een besluit als bedoeld genomen. Naar de commissie heeft begrepen, is de zaak op het ogenblik onder de rechter. Defensie heeft op dit punt de toezegging aan de Nationale ombudsman gestand gedaan, en is aan klager tegemoet gekomen. Er is geen reden voor de commissie om op dit klachtonderdeel verder in te gaan.

Over de primaire klacht heeft de commissie met zes personen gesproken.

Dhr. QA. meldt dat hij zes jaar in de RvA heeft gezeten. Hij heeft een informeel gesprek gehad met dhr. A die hij op een bijeenkomst tegenkwam. Hij kende dhr. A. alleen van zijn publicaties. In die tijd speelde de vacature in X.; een kolonelsfunctie. Geen populaire plaatsing, omdat de betrokken militair daar zonder gezin heen moet. Dhr. A. had een inlichtingenachtergrond en was, aldus dhr. QA. iemand die in de toekomst mogelijk op de NLDA geplaatst kon worden. In dat gesprek bracht dhr. QA. de vacature in X. ter sprake. Hij heeft toen gezegd dat dan de RvA eraan te pas zou komen. Hij heeft aan dhr. A toegezegd hem in te brengen bij de RvA.

In de RvA, zo vervolgt dhr. QA. bleek dat het dossier van dhr. A mager was. Hij had vier beoordelingen, waarvan twee over een hele korte periode, t.w. vier maanden. Geen enkele beoordeling als luitenant-kolonel. Geen beoordeling uit zijn tijd bij de Defensiestaf, waar hij betrokken was geweest bij de opstelling van de Nederlandse Defensie Doctrine. Het arbeidsconflict bij de KLu is in de RvA niet aan de orde geweest, eenvoudigweg omdat dat niet bekend was. Het is dus ook niet van invloed geweest op het advies, aldus dhr. QA.

Dhr. QA. vermeldt, dat nadat de RvA tot de conclusie was gekomen dat dhr. A ongeschikt was voor een kolonelsfunctie, dhr. A bezwaar maakte – wat eigenlijk niet kon, omdat het advies van de RvA een advies is. Maar vanuit de organisatie kwam het verzoek of de RvA nogmaals zijn beoordelingen en assessment wilde bezien. Mede naar aanleiding daarvan is dhr. A nogmaals in beschouwing genomen. Dhr. QA.: *“Alleen: er was niet méér informatie dan de keer daarvoor. Daarom was er voor de Raad geen aanleiding om tot een andere conclusie te komen.”*

In de RvA – aldus dhr. QA. – wordt gekeken of iemand geschikt is als kolonel dan wel, als het advies luidt: “nog niet geschikt”, of hij geschikt te maken is als kolonel. Natuurlijk had dhr. QA. in de gaten dat dhr. A geen “brede” kolonel zou worden. Maar hij had gehoopt op een advies: geschikt voor kolonel voor bepaalde specifieke functies. De RvA moest evenwel niet alleen rekening houden met die functie in X., maar ook met de vraag welke kolonelsfuncties dhr. A. daarna kon vervullen.

Dhr. RA. zet uiteen dat als het om een bevordering tot kolonel bij de Landmacht gaat, er altijd behandeling van de kandidaat in de RvA plaatsvindt. Dat geheim blijft wie de pseudo-adviseur in deze procedure is, en bij wie de pseudo-adviseur inlichtingen heeft ingewonnen, spruit voort uit de overweging dat de bevrageden hun informatie in vertrouwelijkheid moeten kunnen geven. *“In de anonimiteit ben je eerlijker,”* aldus dhr. RA.

In de procedure is niet alleen die ene functie waarvoor betrokkene heeft geopteerd, van belang, maar ook wat de organisatie na ommekomst van die functie, d.i. in het algemeen na drie jaar, met betrokkene moet doen. Momenteel evenwel bestaat er de mogelijkheid om de functieduur met tweemaal één jaar te verlengen. Dat biedt de mogelijkheid voor specialisten om langer op een functie te blijven.

Dhr. SA. is indertijd opgetreden als pseudo-adviseur voor de RvA. Hij heeft referenties ingewonnen over de kandidaat bij dhrn. L., OA. en TA. Hun oordelen waren, ook nadat naar aanleiding van het verweer van dhr. A. de pseudo-adviseur de gegeven referenties opnieuw had nagetrokken, steeds genuanceerd, en kunnen in zijn ogen niet worden aangemerkt als laster of als valse verklaringen. En terwijl de een kritisch is ten aanzien van het gebruik maken van zijn netwerk wat dhr. A. doet (zie ook par. 4.8. hierboven), ziet de ander daar juist geen bezwaar tegen. Over het algemeen wordt hij als docent en Ruslandkundige goed beoordeeld, maar wijst bij voorbeeld dhr. OA. op zijn smalle militaire ervaring.

Dit laatste wordt door dhr. OA. in het gesprek dat de commissie met hem had, bevestigd. Ook dhr. TA. – telefonisch bevraagd door de commissie - heeft tegenover dhr. SA. gewezen op de smalle kennis- en ervaringsopbouw bij dhr. A. Hij acht dhr. A. analytisch erg sterk, maar door zijn kennis en ervaring zo specifiek georiënteerd, dat hij niet geschikt is voor kolonelsfuncties in het algemeen. Dat heeft hij ook schriftelijk meegedeeld aan de RvA en mondeling toegelicht aan dhr. SA. Wel zou dhr. A. kolonel kunnen worden op specifieke functies.

Terug naar het betoog van dhr. SA. Hij merkt op dat het normaal is dat het verweer van dhr. A. niet leidde tot een volledig nieuwe procedure. Wat hem ook opviel is dat het stuk, dat aan de commissie is ter hand gesteld als zijnde een extern assessment, gelijk is aan het zelfevaluatieformulier dat zich in de dossiers van de RvA bevindt. Het externe bij dit assessment is, dat de kandidaat het evaluatieformulier invult en dat een extern bureau op basis van die zelfevaluatie een samenvatting geeft. Het is ook dhr. RA. opgevallen dat het zelfevaluatieformulier nu opeens “extern assessment” heet.

Dhr. IA. merkt over de werkwijze van de RvA met het formulier op dat het “persoonsbeeld” door de kandidaat zelf, met behulp van het bureau Van Brienen, werd opgesteld. Daarbij is de inbreng van de kandidaat zo groot, dat het formulier al bijna een zelfbeeld geeft. De betrouwbaarheid van het formulier was volgens de RvA niet zodanig – aldus dhr. IA. – dat de RvA er nu nog mee werkt.

4.14.3. Beoordeling

Voor alle duidelijkheid stelt de commissie voorop dat in de woorden waarmee dhr. QA. over de functie te X. met dhr. A sprak, geen toezegging is te lezen dat dhr. A. die functie daadwerkelijk zou krijgen. Dit stelt dhr. A. ook niet.

In de tweede plaats maakt de commissie melding van het feit dat dhr. A. in nadere brieven aan de commissie het oordeel van de RvA inhoudelijk aanvecht. Het is echter niet de taak van de commissie om inhoudelijk de beoordeling van de RvA over te doen.

De commissie komt tot de volgende conclusies:

Conclusie 1: Dat Dhr. A. onderworpen werd aan de RvA-procedure zit nu eenmaal vast aan het functietoewijzingsproces voor de kolonelsfunctie die hij ambieerde. Regel is dat iedereen die in de KL een kolonelsfunctie ambieert, langs de RvA moet.

Conclusie 2: De commissie is van opvatting dat dhr. A. onvoldoende bewijs heeft aangedragen voor zijn klacht dat de kolonelsfunctie hem onthouden is als gevolg van laster. De gegeven referenties zijn, naar wat de commissie ook zelf heeft kunnen constateren, steeds genuanceerd. Naast positieve punten, zoals goede omgang met cadetten, goed docent en scherp analytisch, komt steeds naar voren dat dhr. A. slechts een smalle militaire ervaring heeft, iets dat dhr. A. niet kan ontkennen. Het zgn. arbeidsconflict met de KLu-leiding lijkt bij de afweging geen enkele rol gespeeld te hebben.

De commissie heeft ook aan de bij de RvA betrokken geïnterviewden gevraagd waarom dhr. A. niet aangemerkt werd als tijdelijk kolonel of kolonel-titulair. Het is voor iemand nogal vervelend om te horen te krijgen dat hij voor geen enkele kolonelsfunctie deugt, terwijl hij de procedure inging voor maar één specifieke functie, en terwijl hij misschien voor die ene specifieke functie te X. wel uitstekende papieren heeft. De commissie kreeg steeds te horen

dat de RvA niet alleen een advies geeft in verband met een geambieerde functie, maar ook in verband met de toekomst: na ommekomst van die ene functie moet betrokkene in vervolgfuncties ook op kolonelsniveau functioneren. “Tijdelijk” of “titulair” kent men niet meer in de krijgsmacht, zo werd aan de commissie meegedeeld. De commissie komt hierop bij de eindconclusies in par. 5.1.4 terug.

Conclusie 3: Dat aan dhr. A. niet wordt meegedeeld wie de pseudo-adviseur was en wie de informanten waren, zit in de RvA-procedure besloten. Deze regeling is niet speciaal tegen dhr. A. gericht, maar treft allen die aan de RvA-procedure worden onderworpen.

De commissie wijst er echter op dat hier voor de individuele militair grote belangen op het spel staan: als het tegenzit heeft hij voor de rest van zijn loopbaan geen promotiemogelijkheden. Dat was voor de commissie een reden om zowel de identiteit van de pseudo-adviseur als die van de informanten in dit rapport niet verborgen te houden. De commissie komt op deze problematiek in haar aanbevelingen (par. 6.2) terug.

Verder merkt de commissie het volgende op. Een formulier dat grotendeels een zelfevaluatie bevat bestempelen als “extern assessment” maakt voor de commissie het betoog van dhr. A. over deze kwestie niet geloofwaardiger. Immers, hij schermt er nu mee dat het externe assessment aantoont dat hij geschikt is voor kolonelsfuncties, terwijl dit assessment een weerslag is van zijn evaluatie van zichzelf. Wie anderen beschuldigt van valsheid in geschrifte, moet ervoor waken dat zo’n kwalificatie niet als een boemerang op hemzelf terugslaat.

4.15. Onderzoek door Centrale Organisatie Integriteit Defensie (COID) (juli-oktober 2009)

4.15.1. De klacht

Dhr. A. beklaagt zich bij de Nationale ombudsman erover, dat de COID:

- a. haar rapport niet in concept aan hem heeft voorgelegd, alvorens het uit te brengen aan de opdrachtgever;
- b. onvoldoende onderzoek heeft gedaan door slechts twee getuigen te horen, in plaats van de plm. 15 getuigen die door Dhr. A. waren aangebracht;
- c. een bepaalde melding niet heeft onderzocht, ondanks de toezegging daartoe van HDP.

Verder klaagt Dhr. A. erover dat zijn verweer tegen de beslissing van de Raad van Advies om hem verder niet in aanmerking te laten komen voor kolonelsfuncties niet als bezwaar is aangemerkt. Voor wat betreft het laatstgenoemde punt verwijst de commissie naar punt 4.14 hierboven.

4.15.2. Bevindingen

Over het rapport van de COID heeft de commissie gesproken met dhr. JA. en met dhr. UA., indertijd projectleider COID en leider van het COID-onderzoek in casu. Verder heeft de commissie gesproken met de huidige directeur COID.

De commissie heeft zich vooral geconcentreerd op de klachten sub a. t/m c, zoals hierboven beschreven. Dhr. UA. heeft in zijn gesprek met de commissie het rapport van de COID met verve verdedigd. Onder meer bracht hij naar voren dat het niet nodig was om meer getuigen te

horen dan de twee die de COID wel heeft gehoord, omdat mede uit de dossiers met betrekking tot de zaken die dhr. A. aanbracht, het beeld van klager, van de gebeurtenissen en van de cultuur binnen de organisatie helder zou zijn.

De Nationale ombudsman merkt evenwel in zijn rapport van 9 februari 2011 onder andere op, dat de COID nagelaten heeft te motiveren waarom de door dhr. A. genoemde getuigen niet zijn gehoord. Verder acht de Nationale ombudsman het in strijd met de rechtszekerheid dat ondanks de toezegging van HDP, een bepaalde melding van dhr. A. niet door de COID is onderzocht. Verder is naar het oordeel van de ombudsman het in strijd met het beginsel van hoor en wederhoor, dat het rapport van de COID niet eerst in concept aan dhr. A. is voorgelegd.

Dhr. JA. stelt dat hij zich vergist heeft in de kwaliteit van het onderzoek door de COID en in het gegeven dat dhr. A. op het rapport terug zou komen.

4.15.3. Beoordeling

Om te beginnen is de commissie het eens met de laatste twee beoordelingen van de Nationale ombudsman. Het punt van de niet-onderzochte melding komt hieronder, als punt 4.16, ook aan de orde. Voor wat betreft het niet-horen van alle aangemelde getuigen komt het de commissie voor dat door die werkwijze en door te vertrouwen op de ter beschikking staande dossiers de COID onvoldoende recht heeft gedaan aan het serieuze karakter van de klachten van dhr. A. Dit geldt in het bijzonder de klacht over het niet-doorgaan van de functie van plv. Defat te Z. in 2001. Sindsdien immers heeft – zo is gebleken – het wantrouwen van dhr. A. in de Defensieorganisatie steeds weer de kop opgestoken; het lijkt erop dat dat voorval uit 2001 zoals eerder gezegd, het “vitium originis” is geweest. De commissie heeft overigens in de praktijk van het onderhavige klachtenonderzoek zelf ervaren, hoe onvolkomen de beelden zouden zijn als zij zou hebben volstaan met het horen van slechts enkele getuigen en de bestudering van dossiers.

Opvallend is dat dhr. B. niet door de COID is gehoord. Die zou immers de bron van de vermeende toezegging aan dhr. A. zijn geweest over de functie van plv. Defat te Z. Er had naar het oordeel van de commissie niet volstaan kunnen worden met hetgeen dhrn. D. en H. – naar het COID-rapport stelt: onafhankelijk van elkaar – in hun gehoor hebben gezegd, nl. dat als dhr. B. een dergelijke toezegging bedoeld had te doen, hij de vulling van de functie door de andere kandidaat zonder twijfel had tegengehouden en de functie alsnog aan dhr. A. had toegewezen. De commissie merkt op dat er zich op z'n minst twee andere denkbare mogelijkheden hadden kunnen voordoen als dhr. B. een dergelijke toezegging bedoeld had te doen, nl. a) hij werd geconfronteerd met een toezegging aan de andere kandidaat, en besloot om dan maar de selectieprocedure haar loop te laten hebben, dan wel b) hij had spijt gekregen van zijn toezegging aan dhr. A. en kwam op die grond tot het besluit de selectieprocedure haar loop te laten hebben. Door dhr. B. niet te horen, heeft de COID hem niet geconfronteerd met deze denkbare mogelijkheden; in plaats daarvan heeft de COID klakkeloos de redenering van dhrn. D. en H. gevolgd.

De commissie heeft dat laatste niet gedaan, en expliciet aan dhr. B. gevraagd of een van deze denkbare mogelijkheden zich had voorgedaan. Tegenover de commissie ontkende dhr. B. dat het feit dat de selectieprocedure werd ingezet en afgerond, zou zijn ingegeven door een van de hier beschreven denkbare mogelijkheden. Hij bleef bij zijn standpunt dat hij überhaupt geen toezegging had gedaan en ook niets wist van enige toezegging aan dhr. F.. Zie overigens hetgeen in par. 4.1.3 is vermeld over de brief die dhr. F. schreef: het ging bij dhr. F. niet om

een toezegging die vooraf ging aan de selectieprocedure, maar om het feit dat dhr. F. met een positieve uitslag uit de selectieprocedure was gekomen en dat dit hem mondeling was meegedeeld, terwijl de schriftelijke bevestiging daarvan uitbleef.

Conclusie 1: Het rapport van de COID van 19 oktober 2009 over de klachten van dhr. A. verdient in de ogen van de commissie derhalve zowel qua gevolgde procedure als qua inhoud niet de schoonheidsprijs.

De commissie heeft daarbij in de overwegingen betrokken dat het rapport moest worden opgesteld in een periode dat de organisatie nog in opbouw was, er nog geen ervaring was opgedaan met onderzoeken als de onderhavige en er nog geen protocollen waren over de bij klachtenonderzoek te volgen werkwijze. Dit is geen excuus, integendeel:

Conclusie 2: Dat alles maakt dat zowel het geven van de onderzoeksopdracht aan zo'n onervaren organisatie als de COID, als het aanvaarden van het rapport kritiek bij de commissie ontmoeten. Zelfs met de kennis van toen was het rapport een onvoldragen stuk, en door de aanvaarding daarvan door de opdrachtgever is dhr. A. onzorgvuldig behandeld.

De commissie heeft doen nagaan of er sindsdien maatregelen zijn genomen om de COID beter te laten werken op de door de Nationale ombudsman en de commissie bekritiseerde punten. Uit het gesprek dat de commissie met de directeur COID heeft gehad bleek dat dit het geval was.

Een enkel woord nog over de wijze waarop de COID de termen "laster" en "valsheid in geschrifte" die dhr. A. regelmatig gebruikt in zijn klachtschrijven, behandelt. De COID gaat deze termen te lijf met het formeel-juridische argument: zijn wel alle elementen van de delictsomschrijving vervuld? De COID meent van niet; met name ontbreekt volgens de COID het element "opzet", en dus wijst de COID op dit punt de klachten van dhr. A. af.

De commissie is van oordeel dat de COID terecht de termen die dhr. A. gebruikt, langs de formeel-juridische meetlat heeft gelegd. Als dhr. A. hier werkelijk strafbare feiten aan de kaak had willen stellen, dan heeft hij zelf plichtsverzuim gepleegd door geen aangifte te doen. Hij is immers als (militair) ambtenaar ingevolge artikel 162 Wetboek van Strafvordering verplicht aangifte te doen van misdrijven, door ambtenaren begaan, waarvan hij kennis draagt. Hij moet zelf aangifte doen en niet anderen vragen om aangifte te doen en vervolgens erover klagen dat zij nog geen vervolging hebben doen instellen.

Conclusie 3: Het is overigens zeer de vraag of hier werkelijk sprake is strafbare feiten, die ook nog bewijsbaar zouden zijn. In elk geval volgt de commissie de COID waar deze stelt dat niet alle elementen van de delictsomschrijvingen zijn vervuld, met name niet het element: opzet.

De commissie raadt dhr. A. aan, zorgvuldiger te zijn in het kiezen van zijn woorden; het is contraproductief om bij wijze van voorbeeld als men iemand op een onwaarheid meent te kunnen betrappen, onmiddellijk te spreken van "valsheid in geschrifte".

4.16. Verspreiding van personeelsvertrouwelijke gegevens over dhr. A. aan derden (september 2009)

4.16.1. De klacht

Het gaat hier om de melding van dhr. A. die ondanks de toezegging van HDP daartoe, niet door de COID is onderzocht. De klacht in deze is, dat dhr. A. bemerkte dat zijn belangstelling voor kolonelsfuncties in defensiecircuits aan de orde is geweest.

4.16.2. Bevindingen

De commissie heeft over deze kwestie gesproken met dhr. VA. van het Instituut Clingendael en met de heer WA., werkzaam bij de HDP. Inderdaad blijken de ambities van dhr. A. onderwerp van gesprek te zijn geweest op een receptie op het KIM. Dhr. VA. had op deze receptie deelgenomen aan de conversatie over de ambities van dhr. A. Naderhand sprak hij daarover met dhr. A., waaruit dhr. A. kon afleiden dat hij onderwerp van gesprek was geweest op de receptie.

Dhr. WA. herinnert zich de receptie, maar kan zich met de beste wil van de wereld niets herinneren van de man noch van het gesprek. Hij “gaat” ook niet over luitenant-kolonels; zijn functie betreft het MD voor schaal 16 en hoger.

4.16.3. Beoordeling

Conclusie: De soort gesprekken waar hierboven sprake van is, komt veelvuldig voor op recepties, zo weet de commissie uit eigen ervaring. Om dan te spreken van “verspreiding van personeelsvertrouwelijke gegevens” is overdreven. Bovendien: wie wist er binnen de Defensieorganisatie niets van de ambities van dhr. A.? En voor hetzelfde geld had zo’n informele uitwisseling van gegevens ook kunnen leiden tot een nieuwe functie voor dhr. A. die voor hem aantrekkelijk was.

Daarbij tekent de commissie aan dat dhr. A. zelf ook weet hoe een en ander op recepties en borrels verloopt, waarbij persoonlijke gegevens aan anderen worden gegeven, teneinde iets te bereiken.

De commissie is voorts overtuigd van de goede bedoelingen van dhr. VA. in deze. Hij vroeg zich af hoe het bevorderingsbeleid was en wilde op basis van die informatie dhr. A. alleen wijze raad geven, t.w. voorshands niet kolonelsfuncties na te streven, maar uit te kijken naar functies op het niveau van luitenant-kolonel.

4.17. Tegenwerking bij sollicitatie hoogleraar aan de NLDA (november 2009)

4.17.1. De klacht

De klacht van dhr. A. op dit punt is tweeledig: a) hij werd geen hoogleraar op de NLDA omdat deze functie al was toegezegd aan dhr. XA. ; en b) hij kreeg ondanks zijn steeds herhaalde verzoek de afwijzing voor de functie niet op schrift; daardoor kon hij niet in bezwaar gaan tegen de afwijzing.

Dhr. A ziet een bevestiging van de vooringenomenheid van de benoemingsadvies-commissie in het feit dat dhr. YA. die lid was van die commissie, nadat dhr. A. hem de gronden van de afwijzing had verteld, zei: “O, hebben ze er dat van gemaakt.”

4.17.2. Bevindingen

De commissie heeft over deze klacht gesproken met dhrn LA., VA. en OA.. Dhr. YA. is schriftelijk bevestigd. Uit de antwoorden van deze personen valt het volgende af te leiden.

Dhr. VA. stelt dat hij in november 2009 niet bij de selectie voor de bedoelde hoogleraarsfunctie betrokken was. Wel stelt hij dat dhr. XA op militair-operationeel terrein de betere was van dhr. A. Van een voorbestemming van dhr. XA. voor de post was in zijn ogen geen sprake, hetgeen ook door dhrn. OA. en YA wordt bevestigd. Wel was dhr. XA. al geruime tijd verbonden aan de NLDA en had hij in die periode een goede reputatie opgebouwd. Dhr. OA. vond dhr. XA. daarom een gereede kandidaat voor de functie, en heeft dat ook aan dhr. A. gezegd. Dhr. LA. vermeldt nog dat er binnen de Klu wel enige discussie is geweest over de vraag of dhr. XA wel al generaal kon worden: hij was wat jong daarvoor. Maar ook in de herinnering van dhr. Van LA. was er geen sprake van voorbestemming van dhr. XA. voor de hoogleraarsfunctie.

Dhr. OA. merkt op dat hij dhr. A. gewezen heeft op het feit dat het hier om een generaalsfunctie ging, zodat dhr. A. alleen al om die reden niet in aanmerking kon komen.

Dhr. YA. stelt uitdrukkelijk dat hij zijn rol als leidinggevende van dhr. A. strikt gescheiden heeft gehouden van zijn rol als lid van de benoemingsadviescommissie. Hij heeft derhalve niet met dhr. A. over de procedure gesproken, en hij verzekert dat hij als lid van de benoemingsadviescommissie serieus en correct heeft geopereerd. Hij kan zich absoluut niet herinneren dat hij de woorden heeft gebezigd die dhr. A hem in de mond legt.

4.17.3. Beoordeling

Conclusie 1: De commissie is van oordeel dat dhr. A. voor wat betreft de afwijzing voor de functie van hoogleraar aan de NLDA onvoldoende heeft kunnen aantonen dat hij onzorgvuldig behandeld is. Daarbij wordt aangetekend dat hoewel het hier om een generaalsfunctie ging, dhr. A. toch in beschouwing werd genomen.

Conclusie 2: Resteert het lange uitblijven van een schriftelijk bevestiging van de afwijzing, ondanks herhaaldelijk verzoek van de kant van dhr. A. Naar de opvatting van de commissie is hier sprake van onzorgvuldig handelen van de defensieorganisatie jegens dhr. A. Nadat dhr. LA. meteen na afloop van de selectieprocedure mondeling aan dhr. A. de uitslag van de selectie heeft meegedeeld, duurt het meer dan drie maanden voordat de afwijzing op schrift staat. Dhr. LA. heeft gesteld dat dat te wijten is aan de bureaucratie binnen Defensie, want formeel is de Commandant van de NLDA tekenbevoegd. Maar dat had volgens de commissie niet zo lang hoeven te duren. Overigens had dhr. A. al op basis van de mondelinge mededeling van dhr. LA. in bezwaar kunnen gaan tegen de afwijzing.

4.18. Obstructie en laster door een leidinggevende bij de Directie Communicatie (november 2009)

4.18.1. De klacht

Dhr. A. beklagt zich, dat een leidinggevende van de Directie Communicatie (DCO) zijn medewerkers verboden zou hebben hem als kandidaat-Kamerlid te interviewen voor de Defensiekrant in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van juni 2010. Ook eerder al – in 2005 – zou DCO dhr. A. slachtoffer hebben gemaakt door a) bij de CDS het te doen voorkomen dat de onder leiding van dhr. A. en onder diens redactie opgestelde Nederlandse Defensie Doctrine (NDD) een onvoldragen stuk was, en b) door een interview met dhr. A. over de NDD in de Defensiekrant tegen te houden.

4.18.2. Bevindingen

Over deze aangelegenheid heeft de commissie gesproken met dhr. ZA en CB werkzaam op die directie. Aan dhrn. DB en EB (eveneens werkzaam op die directie) zijn schriftelijk enkele vragen gesteld. Telefonisch is gesproken met dhr. TA.

Dhr. ZA. meldt dat in 2010 voor interviews in de Defensiekrant gekeken is naar de grootste politieke partijen die deelnamen aan de Tweede Kamerverkiezingen, en naar kandidaten op verkiesbare plaatsen. Dhr. A. viel daardoor af, want hij stond slechts 22^e op de SGP-lijst, terwijl de SGP ongeveer twee zetels kon verwachten. Spreker wist zich overigens niets te herinneren van een voorval in 2005 als beschreven.

Uit wat de beide andere geïnterviewden te berde brachten, meent de commissie te kunnen afleiden dat in 2010 ook de overweging meespeelde dat aan dhr. A. geen podium in de Defensiekrant moest worden geboden voor zijn toen al in bepaalde kringen bekende grieven richting Defensie.

Op dit punt heeft de commissie dhr. A. nader bevraagd in het gesprek dat zij met hem had op 12 september 2011. Wat zou hij ervan gedacht hebben als met hem de afspraak was gemaakt dat het interview niet zou gaan over zijn grieven richting Defensie en/of dat eventuele uitspraken in die geest niet in de Defensiekrant zouden worden opgenomen? Dhr. A. antwoordt dat zo'n afspraak niet nodig is: hij acht zich zeer goed in staat om een scheiding aan te brengen tussen zijn persoonlijke klachten over Defensie(-medewerkers) en zijn (politieke) opvattingen over de positie van Defensie in het algemeen.

Dan het voorval in 2005. Dhr. TA deelt mee, dat hij met enige verbazing ervan kennis nam dat de toenmalige Directie Voorlichting de Nederlandse Defensie Doctrine een onvoldragen stuk vond. Die directie heeft niets te zeggen over de inhoud van het stuk, behalve misschien als het om passages over communicatie gaat. Dhr. TA heeft zelf aan CDS geadviseerd het stuk te aanvaarden, hetgeen CDS ook deed.

Over de rol van dhr. A. bij de opstelling van het stuk merkt dhr. TA. op dat deze een ploegje van schrijvers aanstuurde en eindredacteur was van de tekst. Dhr. A. heeft een grote bijdrage gehad in de totstandkoming van het stuk. Over een geschil van dhr. A. met de directie over een interview weet dhr. TA. niets.

Dhr. DB. kan zich niets herinneren van een opvatting in 2005 bij de toenmalige directie Voorlichting dat de NDD een onvoldragen stuk zou zijn.

4.18.3. Beoordeling

Conclusie 1: De commissie moet bij gebrek aan nader bewijs concluderen dat onvoldoende is aangetoond dat in 2005 de toenmalige Directie Voorlichting aan de CDS zou hebben gezegd dat de Nederlandse Defensie Doctrine een onvoldragen stuk was. Als dat al tegen de CDS zou zijn gezegd, dan heeft de CDS zijn oor meer laten hangen naar dhr. TA.

Voor wat betreft het niet doorgaan van een interview in 2010 is de commissie van mening dat inderdaad, naast de overweging dat dhr. A. slechts 22^e stond op de kandidatenlijst van de SGP, meespeelde dat aan dhr. A. in de Defensiekrant geen podium moest worden geboden voor het uiten van eventuele grieven jegens de defensieorganisatie of –functionarissen.

Conclusie 2: De commissie acht dit op zich acceptabele overwegingen voor de redactie van de Defensiekrant en zou in dit verband zeker niet willen spreken van “obstructie” en “laster”. Wel van koudwatervrees, omdat dhr. A. heeft gesteld dat hij zeer goed zijn eigen zaak weet te scheiden van de publieke zaak van Defensie. Bovendien valt op dat de afspraak voor het interview al gemaakt was. Hier is naar het oordeel van de commissie sprake van een onterechte interventie door de leidinggevende bij de Directie Communicatie.

Overigens blijft de andere overweging gelden, nl. dat dhr. A. laag op de kandidatenlijst van zijn politieke partij stond. Een overweging die naar de commissie heeft begrepen, ook gold voor in elk geval één andere kandidaat die op een kandidatenlijst, maar dan van een andere politieke partij stond.

4.19. Laster en reputatieschade i.v.m. functie plv. Defat te Z. (september 2010)

4.19.1. De klacht

De klacht van dhr. A. op dit punt behelst het volgende. In september 2010 kwam de functie plv. Defat te Z. weer vrij, maar toen werd door P&O CLAS gesuggereerd dat dhr. A. een conflict zou hebben met de Nederlandse Ambassadeur te Z. Dhr. A. voert deze aantijging terug tot zijn verzet tegen de manipulatie met de functietoewijzing in 2001 (zie punt 4.1. hierboven).

4.19.2. Bevindingen

De commissie heeft over deze kwestie gesproken met dhr. FB., en schriftelijke vragen gesteld aan dhr. GB, afdelingshoofd bij de Defensiestaf. Aan dhr. FB., werkzaam bij P&O CLAS, had CLAS verzocht om voor dhr. A. een passende functie te vinden, en wel als luitenant-kolonel en in overeenstemming met zijn competenties. Dhr. FB. besloot dit dossier zelf te doen. Van dhr. A. werd verwacht dat deze ook zelf met functies zou komen. Dat deed deze ook, maar vele daarvan waren op kolonelsniveau. Op een gegeven moment deed zich de functie plv. Defat te Z. weer voor. Van dhr. GB. kreeg dhr. FB. te horen dat de functie weer was opengesteld, nadat zij eerst geblokkeerd was geweest. Van dat laatste bleek dhr. HB. de dupe te zijn geweest. Die was al door de MIVD gescreend voor de functie, maar toen bleek de functie uit bezuinigingsoverwegingen tijdelijk geblokkeerd.

Toen deze blokkade later weer werd opgeheven, beoogde dhr. FB., ondanks dat hij wist van de kandidatuur van dhr. HB., dhr. A. toch in te brengen in de selectieprocedure. Dhr. GB. echter deelt mee dat er geen formele voordracht door CLAS aan SCIMS heeft plaatsgevonden.

Dhr. A. meldt dat hij via P&O CLAS te horen kreeg dat Militair Diplomatieke Relaties van de Defensiestaf meende dat hij een conflict zou hebben met de ambassadeur te Z. Dhr. A. belt de ambassadeur rechtstreeks op om te vragen wat er aan de hand is. Volgens dhr. A. zou de ambassadeur vervolgens zijn beklag hebben gedaan bij Defensie over (in de woorden van Dhr. A) “deze schoffering” door de Landmacht. Volgens dhr. GB. evenwel heeft voor zover hij weet, een dergelijk formeel beklag niet plaatsgevonden. Wel heeft de ambassadeur, na het telefoongesprek met dhr. A., tegenover de toenmalige Defat dhr. IB., zijn ongenoegen geuit: hij (en het departement van Buitenlandse Zaken) wenste niet bij een defensie-interne plaatsingsprocedure betrokken te worden, zeker gezien het feit dat hij geen enkel formeel standpunt over dhr. A. had ingenomen. De Defat heeft dit ongenoegen, mede op verzoek van de ambassadeur, naar Defensie doorgeleid.

Volgens dhr. FB. wist dhr. A. op een gegeven moment dat dhr. HB. tegenkandidaat was. En volgens dhr. FB. vond dhr. A. dhr. HB. uitermate gekwalificeerd voor de functie (iets dat dhr. A in een e-mail naar de commissie heeft bevestigd) en heeft hij niet gesolliciteerd. In ieder geval heeft dhr. A. over de toewijzing van deze functie aan een ander, geen klacht ingediend.

4.19.2. Beoordeling

Conclusie: Dhr. A. heeft te weinig materiaal aangedragen voor de commissie om hier een direct verband te kunnen leggen tussen zijn arbeidsconflict uit 2001 en de vermeende laster van de kant van MDR. “*Vermeende laster*”, want ook in dat verband heeft dhr. A. te weinig naar voren gebracht voor de commissie om te kunnen concluderen dat juist MDR hier lasterlijk bezig zou zijn geweest.

5. Eindconclusies

5.1. Ten aanzien van Dhr. A

5.1.1. Onzorgvuldige behandeling

Zoals uit al het voorgaande bleek, is naar het oordeel van de commissie dhr. A. op een aantal punten onzorgvuldig behandeld:

- Voor wat betreft de functie van plv. Defat te Z. heeft de commissie uit allerlei indicaties niet zozeer een hard bewijs, maar wel een ernstig vermoeden van een toezegging gekregen; een toezegging aan dhr. A. dat hij de functie in 2002 zou krijgen (par. 4.1.3).
- De organisatie wil graag gepromoveerden in dienst hebben, zo is de commissie gebleken. Waar de organisatie iemand studie- en promotieverlof verleent en daar een dienverplichting tegenover stelt, moet de organisatie wel enig idee hebben wat er met

betrokkene moet gebeuren na ommekomst van het studieverlof. Naar het oordeel van de commissie hebben de betrokken defensiefunctionarissen op dit punt dhr. A. onzorgvuldig bejegend door zich vooraf of tijdens het studieverlof geen idee te vormen van een functie voor dhr. A. die min of meer in lijn zou liggen van zijn opleiding en promotie (par. 4.2.3, sub a). De behandeling wordt des te meer onzorgvuldig, omdat – kennelijk – contacten met Buitenlandse Zaken niet worden aangeboord en omdat volstaan wordt met de niet geruststellende mededeling dat dhr. A. na zijn promotie conform het SBK voor herplaatsing in aanmerking zal worden gebracht (par. 4.7.3).

- Er is sprake van onzorgvuldig handelen van dhr. G. jegens dhr. A., door een bepaald voorval dat dhr. A. in een kwaad daglicht stelt, door te brieven aan de KLu. Dit handelen is des te meer onzorgvuldig, omdat dhr. G. dhr. A. daarover niet inlicht (par. 4.2.3, sub b)).
- De overplaatsing naar Y. was overhaast; er werd bedreigd met SBK-stelling; de functie was al langer beschikbaar dan men het tegenover dhr. A. deed voorkomen; het verzoek van de Britse Defence Academy om dhr. A. aldaar te plaatsen, lag er al vanaf het begin van het jaar (2003), maar er werd niets zichtbaars mee gedaan; alles bij elkaar opgeteld is dhr. A. op deze punten onzorgvuldig behandeld (par. 4.6.3, conclusie 2).
- Doordat voor een functie aan de NLDA de betrokken functionaris slechts op de referentie van één persoon is afgegaan, die nota bene een verkeerd beeld geeft van diens capaciteiten, is dhr. A. onzorgvuldig behandeld (par. 4.13.3, conclusie 1).
- Het geven van de opdracht tot onderzoek van klachten van dhr. A. aan een onervaren organisatie als de COID en het aanvaarden door de opdrachtgever van het onvoldragen rapport van deze organisatie leiden ertoe dat dhr. A. onzorgvuldig is behandeld (par. 4.15.3).
- De schriftelijke bevestiging van de afwijzing van dhr. A. voor de functie van hoogleraar aan de NLDA bleef maanden uit. Dhr. A. is hiermee onzorgvuldig behandeld (par. 4.17.3, conclusie 2).

De commissie heeft in het bovenstaande nog geen rangorde aangebracht in de mate van onzorgvuldigheid of in de kwalijkheid van het effect van de behandeling. De commissie is echter geneigd om het ernstige vermoeden van een toezegging van de functie plv. Defat te Z. als ernstigste voorval te zien, vooral ook omdat daarmee “de ellende begon”. Dat wil niet zeggen dat de commissie zich volledig schaaft achter de opvattingen van dhr. A., die vrijwel alles wat hem daarna aan tegenslagen overkwam, terugvoert op dit voorval.

5.1.2. Onvoldoende bewijs

Aan de andere kant heeft de commissie geconstateerd dat dhr. A. op verscheidene punten - de commissie telde er 24 - onvoldoende heeft aangetoond dat zijn klachten terecht waren. De commissie volstaat op deze plaats met enkele sprekende voorbeelden:

- De klacht van dhr. A., dat drie IGK's geen feitenonderzoek hebben gedaan, treft geen doel. De taak van de IGK's is niet het onderzoeken van klachten, maar proberen te bemiddelen. En dat hebben de drie IGK's die dhr. A. heeft aangeschreven, ook gedaan (par. 4.3.3)
- Evenmin heeft dhr. A. weten aan te tonen dat dhrn. B. en L. zijn studieverlofregeling hebben gepoogd te ondergraven (par. 4.5.3, conclusie 2).
- Er is geen causaal verband te zien tussen de overhaaste overplaatsing naar Y. en de gezinsomstandigheden die tot een snelle repatriëring noopten (par. 4.6.3, conclusie 1).
- Er is volgens de commissie onvoldoende bewijs voor – zoals dhr. A stelt – het *systematisch* aan hem onthouden van functies op de NLDA in de door dhr. A. aangeduide periode in 2008 en 2009 (par. 4.13.3, conclusie 2).
- Dat dhr. A. onderworpen werd aan de RvA-procedure zit nu eenmaal vast aan het functietoewijzingsproces voor de kolonelfunctie die hij ambieerde. Regel is dat iedereen die een kolonelfunctie in de KL ambieert, langs de RvA moet (par. 4.14.3, conclusie 1).
- Dhr. A. heeft niet weten aan te tonen dat de betrokken kolonelfunctie te X. aan zijn neus voorbij ging omdat in de RvA-procedure informatie over hem op basis van laster zou zijn gegeven (par. 4.14.3, conclusie 2).
- Dat aan dhr. A. niet wordt meegedeeld wie de pseudo-adviseur en de informanten waren, zit in de RvA-procedure besloten. Deze regeling is niet speciaal tegen dhr. A. gericht, maar treft allen die aan de RvA-procedure worden onderworpen (par. 4.14.3, conclusie 3).

5.1.3. *Handelwijze van Dhr. A op bepaalde punten*

- Dhr. A. heeft het zichzelf en anderen niet gemakkelijk gemaakt. Het begint al met de term “integriteitsincidenten”, die hij al jaren gebruikt om zijn klachten mee aan te duiden. Die term wekt bij anderen ergernis, omdat het lijkt alsof de integriteit van anderen dan dhr. A. moet worden onderzocht. Verder komt het voor dat hij zelf (zie bij voorbeeld par. 4.5.2) of een ander (zie bij voorbeeld par. 4.2.2) een bepaalde kwestie wil afsluiten, terwijl een tijdje later alles toch weer wordt opgerakeld.
- Voorts klaagt dhr. A. over verspreiding van personeelsvertrouwelijke gegevens (zie par. 4.16), maar ontziet hij zelf zich niet om zijn afscheidsmail met alle kritiek daarin op collega's en met name op dhr. G. ruim te verspreiden (par. 4.5.3).
- In dat verband wekt het verwondering dat zoiets simpels en alledaags als een gesprek bij een borrel van twee leidinggevenden over een personeelslid en diens ambities onmiddellijk moet worden aangemerkt als “verspreiding van personeelsvertrouwelijke gegevens” (par. 4.16.3).
- Dhr. A. geeft door de toonzetting van zijn klachtbrieven en de ruime verspreiding daarvan, er weinig blijk van te beschikken over een sociale antenne en over diplomatieke gaven. Blijkens zijn “Epiloog”, geschreven nadat de commissie hem op

12 september 2011 nader had geïnterviewd, beseft hij wel dat hij met zijn reacties wrevel en rancune opwekt. Maar daarna zijn het in zijn ogen vooral KLu en CLAS die willens en wetens alles eraan gedaan hebben om deze kwestie te laten escaleren. Met deze houding wekt dhr. A. irritatie en kweekt hij geen vrienden. En als het gaat om diplomatieke gaven: deze zijn zeker vereist als het gaat om plaatsing in een functie op een Nederlandse ambassade.

- Dhr. A. doet geen zichtbare moeite om brede militaire ervaring op te doen. Zijn kennis en kunde zijn, zoals veel geïnterviewden zeggen, in orde. Op de Defensiestaf bij voorbeeld was hij op zijn plaats. Hij had, gegeven zijn werk- en denkniveau, te werk stelling op een beleidsadviserende functie kunnen nastreven, waarbij zijn Ruslandkunde en zijn inlichtingenachtergrond niet meetelden.

5.1.4. Kritiek op de defensieorganisatie

- Het is de commissie opgevallen dat het betrokken persoonsdossier van dhr. A. lacunes vertoont. Wellicht komt dit door de verschillende overstappen van dhr. A., van Landmacht naar Luchtmacht en terug.
- Defensie had enkele malen de kans om van dhr. A. op een nette manier afscheid te nemen, maar die kansen gingen voorbij. Zo ontvangt dhr. N. begin 2003 een verzoek van de Britse Defence Academy om dhr. A. op deze academie te plaatsen als een “exchange lecturer” vanuit de vakgroep van de KMA. Dhr. A. zendt afschrift van dit verzoek aan dhr. H. en aan de KMA. Het verzoek blijft een tijdje “boven de markt hangen”, totdat in juni 2003 dhr. A. op stel en sprong naar Y. moet.

In maart 2004 vult dhr. A. een enquêteformulier in waaruit blijkt dat hij graag op eigen verzoek ontslagen wil worden met gebruikmaking van een stimuleringspremie en met behoud van wachtgeldaanspraken. Daar is verder niets van gekomen.

Dhr. FB. meldt in zijn gesprek met de commissie dat in 2009 het Baltic Defence College dhr. A. graag als docent wilde hebben, een functie voor vijf jaar. CLAS besluit om op het verzoek van een van de Baltische staten in te gaan, maar op advies van IMS wordt de zaak tegengehouden: overwegingen van bezuiniging spelen hierbij een doorslaggevende rol. Echter, het gaat in dit geval om 2009. Had hier, gelet op wat er zoal met dhr. A. was voorgevallen, werkelijk geen uitzondering kunnen worden gemaakt?

- Defensie had ook de mogelijkheid kunnen bezien om dhr. A. niet voor kolonelfuncties in het algemeen, maar enkel en alleen te beoordelen voor zijn geschiktheid voor specifiek de functie van Defat in X. Die functie was immers, zo vernam de commissie, moeilijk te vullen. In dat geval had hij bij gebleken geschiktheid onder voorwaarden als ‘tijdelijk kolonel’ deze functie vervuld. Er wordt evenwel gesteld dat een tijdelijke bevordering tot kolonel niet mogelijk is. De commissie heeft echter vastgesteld dat zoiets wel mogelijk is in de Nederlandse krijgsmacht. Weer een gemiste kans!

- Defensie heeft jarenlang geaccepteerd iemand in de gelederen te houden die slechts een smalle militaire ervaring heeft. Er is geen zichtbare aandrang uitgeoefend om dhr. A een bredere militaire ervaring te laten opdoen. Jazeker, er is wel bedreigd met SBK-stelling, maar daarmee werd de eigen verantwoordelijkheid van Defensie om dhr. A. na zijn studieverlof en met zijn dienverplichting verder te helpen met zijn loopbaan, weggewuifd.
Overigens moet Defensie als overheidswerkgever ook aan de norm van goed werkgeverschap voldoen. Die brengt in dit verband mee dat als het SBK inderdaad aan de orde is, de organisatie voldoende herplaatsingsinspanningen moet verrichten voordat het voornemen tot ontslag kan worden uitgesproken.

6. Aanbevelingen

6.1. Ten aanzien van dhr. A

In de eerste plaats zij verwezen naar het “ernstige vermoeden van een toezegging” waar de commissie het in par. 4.1.3. over had. In lijn daarmee lijkt het aangewezen om dhr. A. te compenseren door hem met terugwerkende kracht luitenant-kolonel te maken met ingang van de datum waarop, als dhr. F. niet had meegedaan aan de selectie voor plv. Defat te Z., dhr. A. wellicht die functie had mogen bekleden.

Daar moet dan wel de voorwaarde aan worden verbonden dat dhr. A. vastlegt dat hiermee de periode 2000-2011 definitief is afgesloten..

Moet dhr. A. nog verder worden gecompenseerd, en wel voor de keren dat hij onzorgvuldig is bejegend? De commissie meent dat het te rechtvaardigen is om goed te kijken naar het schikkingsvoorstel dat dhr. A. zelf deed (d.d. 26 april 2011) , en te bezien of dit met een verwijzing naar zowel het niet-doorgaan van de functie van plv. Defat te Z. in 2001, als naar de andere voorvallen waarbij hij onzorgvuldig is behandeld, te verdedigen is ten opzichte van die defensiemedewerkers die in de huidige bezuinigingsronde hun functie dreigen te verliezen.

Daarbij past zeker de bovengenoemde voorwaarde! Maar mocht Defensie niet deze richting op willen gaan, dan is het navolgende van belang.

Over het systeem dat in de krijgsmacht bestaat, van management development met verplichte mobiliteit en de eis dat enige operationele of beleidsadviserende ervaring moet zijn opgedaan voor verdere promotie, valt het een en ander in algemene zin te zeggen. Dit geldt ook voor wetenschappelijke functies aan de opleidingsinstituten die aan de krijgsmacht verbonden zijn. Naast het beschikken over wetenschappelijke competenties moet een kandidaat voor een functie als UHD kolonel kunnen zijn en alleen generaals kunnen als hoogleraar worden aangesteld. De beoordeling daarvan geschiedt in een ander circuit dan het gremium dat de wetenschappelijke kwaliteit van betrokkene beoordeelt.

Dit systeem bestaat, en het is niet aan de commissie om hier in algemene zin uitspraken over te doen. Zij focust op het individuele geval van dhr. A. Deze heeft er in zijn loopbaan mee te maken gekregen, dat slechts in zeldzame gevallen de rangen boven die van luitenant-kolonel te bereiken zijn voor specialisten zonder brede militaire ervaring, indien zij namelijk beschikken over een voor de krijgsmacht relevante en nuttige expertise. Met alle respect voor de deskundigheid van dhr. A. op het gebied van Ruslandkunde en veiligheid, daarmee is zijn

opleiding nog niet – om zo te zeggen: - onmisbaar voor de krijgsmacht. En dat brengt mee dat als dhr. A. zijn grootste voldoening vindt in onderzoek en onderwijs, verder geen moeite doet om brede militaire ervaring op te doen, en (toch) in de krijgsmacht wil blijven, hij ermee genoegen moet nemen dat voor hem de rang van luitenant-kolonel het maximum is wat hij kan bereiken.

De commissie beschouwt het niet als haar taak, een uitspraak te doen over de vraag of dhr. A., als hij wel had beschikt over bredere ervaring dan tot nu toe, kolonel had kunnen worden. Daarvoor is binnen de KL de gang langs de Raad van Advies gebruikelijk. Deze kijkt niet alleen naar de competenties van betrokkene maar volgt ook – zo is de commissie gebleken – zijn algemene beleidslijn: de RvA kijkt ook naar de toekomst, en wel aan de hand van de vraag: zijn er voor betrokkene in de toekomst nog andere kolonelfuncties beschikbaar als de termijn van de ene naar de andere solliciteert, voorbij is?
(Zie overigens hetgeen hierna, in par. 6.2, gezegd wordt over de RvA-procedure.)

Dit laat onverlet dat bezien zou kunnen worden of dhr. A. niet ergens geplaatst zou kunnen worden, desnoods als burger, in een internationale functie die min of meer aansluit bij zijn studie en zijn promotie, zoals bij het Baltic Defence College.

6.2. Ten aanzien van de defensieorganisatie

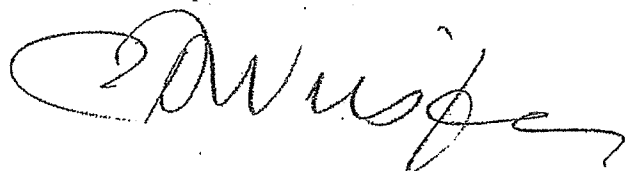
Gelet op hetgeen hierboven (in par. 5.1.4.) gezegd is over de lacunes in het persoonsdossier van dhr. A., wordt sterk aanbevolen dat Defensie de persoonsdossiers van haar personeel naloop op compleetheid.

Over de RvA-procedure het volgende. Het is al aangekondigd in par. 4.14.3: bij de RvA-procedure staan voor de individuele militair grote belangen op het spel. Als het tegenzit wordt hij voor de rest van zijn loopbaan nooit hoger dan luitenant-kolonel. Vanwege die grote belangen dient de procedure zo zuiver mogelijk te zijn. In dat verband heeft de commissie zich erover verwonderd dat geheim gehouden wordt, wie de pseudo-adviseur is en wie de informanten. “*In de anonimiteit ben je eerlijker,*” zegt een van de geïnterviewden. De commissie acht dit een onbewezen stelling. Het gaat erom of degenen die referenties geven, voldoende lef hebben om openlijk voor hun mening uit te komen, ook als degene waarover zij informatie verstrekken, te horen krijgt wat zij gezegd hebben. Bovendien: kritiek en lof van voormalige en/of huidige leidinggevendenden kunnen voor de kandidaat niet als verrassing komen, want lof en kritiek zijn, als het goed is, al lang voor die tijd tegenover hem geuit in persoonlijke gesprekken, functioneringsgesprekken en beoordelingen. En de commissie vraagt zich in gemoede af wat het belang ervan kan zijn dat ook de pseudo-adviseur anoniem blijft.

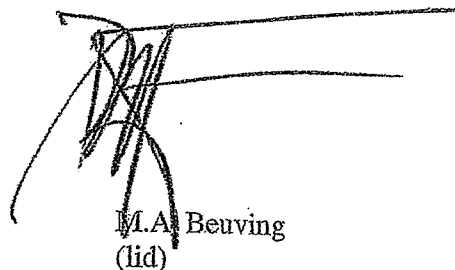
In de overtuiging van de commissie dient deze geheimhouding in de RvA-procedure zo spoedig mogelijk te worden afgeschaft. Des te kleiner zal het risico worden dat de RvA-procedure wordt aangemerkt als een systeem van coöptatie.

De opmerking hierboven onder par. 5.1.1 over het aan dhr. A. verleende studieverlof heeft ook een ruimere strekking: als de organisatie om haar moverende redenen aan een militair studieverlof verleent en daaraan een dienverplichting vastknoopt, moet de organisatie een idee hebben of zich vormen over wat er met betrokkene moet gebeuren na ommekomst van het studieverlof en hem zo nodig begeleiding bieden met het oog op het vervolg van zijn loopbaan.

Den Haag, 24 oktober 2011,

prof. mr. C.R. Niessen
(voorzitter)

M.A. Beuving
(lid)

Bijlage 1 Overzicht interviews

Naar categorie

Militair	: 29 personen
Burger	: 7 personen

Naar rang

Majoor	: 1 persoon
Luitenant-kolonel	: 6 personen
Kolonel	: 7 personen
Vlagofficier/opperofficier	: 15 personen

Bijlage 2 Overzicht integriteitskwestie 2001-2011

Steller: Lkol Dr. A.

Datum	Handeling
2 februari 2001	<p>Toezegging functie Adjunct-Defat te Z. door de heer B.</p> <ul style="list-style-type: none"> Dhr. B. deelde mij (ongevraagd) tijdens een receptie mede dat de functie van Moskou actueel was en dat deze in maart aan mij zou worden toegewezen. Ik behoefde geen verdere actie te ondernemen. De KLu had in januari een brief van de toenmalige adjunct-defat te Z. ontvangen, waarin de KLu werd verzocht om als volgende plv. defat iemand te plaatsen met kennis/ervaring van Rusland. Volgens de heer B. was ik de enige die over die kwalificaties beschikte. Deze toezegging werd mij enkele dagen later bevestigd door dhr. H., die deze toezegging in maart aan mijn chef dhr. L. (KMA) en in juni aan dhr. M. heeft doorgegeven.
maart 2001 – juni 2002	<p>Aantasting regeling studieverlof en beschadiging goede staat van dienst</p> <ul style="list-style-type: none"> Sinds november 2000 had ik een studieverlofregeling voor mijn promotieonderzoek, ondertekend door de heren B, L. en S. Vanaf januari 2001 werd mij door de plaatsvervanger van dhr. L. , , dhr. G., steeds meer onderwijsbelasting opgelegd. In maart 2001 werd ik door hem onderhouden in een functioneringsgesprek terwijl hij geen chef was. In dat gesprek werd mij verweten dat ik de studieregeling niet correct nakwam, hetgeen ik met bewijzen kon weerleggen, en andere aantijgingen waaruit ik concludeerde dat hij en enkele collega's zich niet konden verenigen met mijn studieregeling. Dhr. W. was bij dit gesprek aanwezig. In een gesprek met dhr. L. heb ik mijn bezwaar geuit tegen het in gedrang komen van mijn studieregeling, waarop deze de regeling dreigde in te trekken. Dhr. R. was hierbij aanwezig. Ik heb deze zaak vervolgens aanhangig gemaakt bij dhr. Q, die dhr. L. erop gewezen heeft dat hij de door hem ondertekende studieregeling moest nakomen.
maart-juni 2001	<p>Niet nakomen toezegging en manipulatie functietoewijzingsproces te Z.</p> <p>In maart verzocht dhr. H. mij om toch maar formeel te solliciteren naar de functie omdat deze per ongeluk als vacature gepubliceerd was. De toezegging van dhr. B. zou volgens hem van kracht blijven. In juni vernam ik dat de functie niet aan mij maar aan de andere kandidaat was toegewezen, die naar functie-eisen minder voldeed, maar naar wiens achtergrond de uitslag van de selectie was toegeschreven. Bij het voor mij negatieve advies van de selectiecommissie (begin juni) had dhr. H. de heer N. er nog op gewezen dat er een toezegging lag van dhr. B., die op dat moment met verlof was. Toch heeft de dhr. N. het advies van de commissie geaccordeerd. Later bleek dat de toenmalige defat dhr. C. mij, vanwege mijn achtergrondkennis van taal, land en strijdkrachten als een bedreiging zag. Op zijn verzoek hebben dhr. B. en dhr. N. het functietoewijzingsproces laten manipuleren in de gewenste richting. Dhr. H, IGK-stafbehandelaar dhr. O en dhr. D. (voorzitter van de selectiecommissie) hebben mij dit later bevestigd.</p>
juni-juli 2001	<p>Vervolgacties van dhr. M. en dhr. B.</p> <ul style="list-style-type: none"> Op 18 juni heeft dhr. M. het functietoewijzingsproces stop laten zetten op grond van de door dhr. H. aan hem bevestigde toezegging van de heer B. Dhr. B. was tot 25 juni met verlof. Op 4 juli informeerde dhr. H. mij dat de functie te Z. door dhr. B. definitief aan de andere kandidaat was toegewezen en dat hij mij op 16 juli uitleg zou geven. In het gesprek van 16 juli ontkende de dhr. B. zijn toezegging van februari. Deze ontkenning werd vastgelegd in een gespreksnotitie. Gezien het feit dat dhr. H. en de heren M. en L. van de toezegging op de hoogte waren heeft dhr. B. met deze gespreksnotitie valsheid in geschrifte gepleegd.
juni-december 2001	<p>IGK deed geen feitenonderzoek naar functietoewijzing en aantasting studieregeling</p> <p>Ik heb in juni het dossier inzake het functietoewijzingsproces te Z. maar ook over de ondermijning van mijn studieverlof met vermelding van bronnen en getuigen overgedragen aan de IGK. Er heeft nooit feitenonderzoek plaatsgevonden. In december sloot zijn stafbehandelaar dhr. O. de zaak af waarbij hij opmerkte dat het probleem was dat er veel generaals bij betrokken waren.</p>

Datum	Handeling
december 2001	<p>Manipulatie van de bezwaarprocedure en onmogelijkheid van verdere juridische procedure</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mijn bezwaarschrift werd afgewezen door ABG/DPKLu. Verschillende getuigen waar per fax om gevraagd was werden niet gehoord; Dhr. H. heeft later tegen mij verklaard dat hij gedwongen werd zich neer te leggen bij zijn valse verklaring in de afdoeningsbrief, waarin de toezegging van dhr. B. werd ontkend. De inhoud van de afdoeningsbrief, opgesteld door H-ABG, staat dus op gespannen voet met de waarheid. • Dhr. L. weigerde een schriftelijke verklaring af te leggen van de bij hem bekende toezegging van dhr. B., die noodzakelijk was voor een geslaagde procedure bij de rechter. Dhr. L. heeft zich hiermee medeplichtig gemaakt aan valsheid in geschrifte. • Procederen was volgens de jurist van de ACOM en dhr. O. zinloos omdat de rechtbank slechts het selectieproces zou toetsen maar niet de selectie inhoudelijk op juistheid zou controleren. Daarom heb ik van een verdere juridische procedure af moeten zien.
juli-augustus 2002	<p>Verdere beschadiging conduite staat door de heren B. en L. gezamenlijk</p> <ul style="list-style-type: none"> • In juli heb ik per e-mail aan een deel van de vakgroep mijn ongenoegen en teleurstelling geuit over tegenwerking van anonieme collega's die ik het laatste jaar had ondervonden in mijn studieregeling en over de ongepaste controle op mijn functioneren. • In reactie hierop heeft dhr. L. zich hierover beklagd bij Gouverneur die op zijn beurt mijn goede staat van dienst verder heeft aangetast in een schrijven aan dhr. N. . • Dhr. B. had echter in zijn gespreksnotitie van 24 juli 2001 de ondermijning van mijn studieregeling erkend terwijl hij dit nu tegensprak tegen zijn opvolger dhr. N. Met de ontkenning van de aantasting van mijn studieregeling, waarvan de door mij genoemde getuigen nooit zijn gehoord door de IGK, hebben de heren B. en L. zich opnieuw schuldig gemaakt aan valse verklaringen.
juni 2003-februari 2004	<p>Schadelijke functietoewijzing NATO School te Y.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In juni werd ik door dhr. Z. onder dreigement van SBK-stelling (ontslag) in strijd met bepalingen van het AMAR op zeer korte termijn (6 weken) gedwongen tot overplaatsing naar Y. • Later bleek dat er op dat moment tenminste één andere (MIVD) functie vacant was en dat de dreiging met SBK daarmee dus onterecht was. • Ik heb van de Ned. SNR op <i>NATO School</i>, dhr. Y., vernomen dat de KLu door de Defensiestaf (DS) in juni 2003 werd gedwongen de desbetreffende functie, die al sinds maart vacant was, te vullen. • Het overhaaste en gedwongen vertrek naar Y. heeft een dusdanige schade berokkend aan mijn gezin dat de Maatschappelijke Dienst Defensie al na een half jaar moest besluiten tot repatriëring. • Het feit dat als gevolg van onzorgvuldige functietoewijzing door KLu mijn voorganger en ik slechts resp. 8 maanden en 6 maanden de functie op <i>NATO School</i> hebben vervuld is slecht geweest voor de reputatie van de Nederlandse krijgsmacht op <i>NATO School</i>. Dhr. Y. heeft zijn beklag hierover geuit bij de Defensiestaf (DS/IPS). • Mijn interne herplaatsing door <i>NATO School</i> vanaf november 2003 op een Lt-kol functie, aantoonbaar met functiebeschrijving en beoordeling, werd door KLu ontkend en mijn rekest voor bevordering afgewezen.
medio 2003-medio 2004	<p>SBK-stelling en doelbewust irrelevante functietoewijzing</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf medio 2003 tot medio 2004 werden aan mij slechts functies aangeboden waarbij ik aantoonbaar niet voldeed aan de functie-eisen (<i>Instructor NATO School</i>, Hoofd dienstploeg DOC, technisch analist MIVD) en die geen recht deden aan de toezegging van dhr. N. van een voor mijn expertise relevante functie. • Alle voorstellen van mij voor relevante functies, waarmee mijn kennis, ervaring en opleiding voor Defensie zou worden benut, zoals de functie Adjunct-Defat te Z. werden mij aantoonbaar onthouden.
april-mei 2004	<p>Intimidatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Over de manipulaties in functietoewijzing, de aan mijn gezin toegebrachte schade, de voortdurende tegenwerking van KLu en het dreigement van de dhr. N. heb ik mij

Datum	Handeling
	<p>vervolgens beklaagd bij de IGK waarbij ik als laatste optie openbaarmaking van het malafide handelen van de KLu-leiding heb genoemd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dhr. M. heeft mijn afdelingshoofd dhr. BA. op 10 mei in een zeer intimiderend gesprek mij laten bedreigen met tuchtrechtelijke straf bij openbaarmaking van dit dossier.
juni 2004 - maart 2005	<p>Obstructie bij het toekennen van een passende functie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op 10 juni 2004 heeft dhr. P. mij namens dhr. E. toegezegd dat een functie gezocht zou worden die recht zou doen aan de doctorsgraad en/of het promotieonderzoek. Personeelsconsulente dhr. CA. was hierover geïnformeerd. • Dhr. P. heeft deze toezegging aantoonbaar niet willen nagekomen en in de gespreksnotitie van 24 december 2004 werd deze toezegging zelfs ontkend. • Hoewel diverse e-mails van dhr. P. de toezegging van 10 juni 2004 bevestigden en het argument dat er geen geschikte functies waren aantoonbaar niet opging, was de KLu kennelijk niet van plan de toezegging na te komen. • Dhr. M. heeft mijn kandidering voor de functie van onderzoeker bij Instituut Clingendael willen tegenhouden. Dhr. E. heeft hem verzocht deze obstructie te stoppen en mijn kandidering te laten doorgaan. Vervolgens ben ik alsnog op Clingendael geplaatst.
medio 2005	<p>Blokking kandidering sollicitatie hoogleraarfuncties</p> <p>De KLu heeft mijn kandidering voor hoogleraarfuncties aan de Nederlandse Defensie Academie tegengehouden. Dhr. S., lid van de benoemingscommissie, heeft mij verklaard dat de KLu behandeling van mijn sollicitaties heeft verboden.</p>
24 april 2007	<p>Laster door KLu-functionarissen</p> <p>P&O functionarissen van de KLu hadden zich in het voorjaar smalend en honend over mij hadden uitgelaten in een interservice-overleg over personeel tegenover dhr. GA. Aangezien de waarheid over deze integriteitkwesitie nog niet naar boven is gekomen zouden deze uitlatingen schadelijk kunnen zijn voor mijn verdere loopbaan bij de KL.</p>
16 juni 2008	<p>De NLDA onthoudt mij elke functie op dit instituut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dhr. HA. informeerde mij dat dhr. KA. van de NLDA hem had gezegd dat vanwege deze integriteitkwesitie, mij elke functie op de NLDA zal worden onthouden. Voorjaar 2008 had de decaan mij echter gezegd dat hij mij graag als gepromoveerde officier zou binnenhalen, bij voorbeeld op een functie van Universitair Hoofddocent (UHD). Ook dhr. MA. stond hier positief tegenover. Die positieve houding van hen veranderde na het gesprek dat zij hadden met dhr. PA. , waarna van dhr. HA. het bericht volgde dat mij elke functie op de NLDA wordt ontzegd. • Rond de RvA CLAS procedure van begin 2009 heeft dhr. IA. navraag gedaan bij de NLDA of er een functie voor mij was. Het antwoord was: "Die willen we hier niet". Dit bevestigt mijn beeld van een systematisch onthouden van functies aan mij door de NLDA.
Januari 2009	<p>CLAS onthoudt mij kolonelfuncties a.g.v. laster</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Raad van Advies (RvA) CLAS gaf een negatief oordeel over toekenning van kolonelfuncties, nadat P-CLAS mij benaderd had voor de functie van defat te X. • De uitspraak stelde niet op mijn beoordelingen noch op de i.o.v. de RvA extern uitgevoerde <i>assessment</i>, maar op anonieme beweringen, gerelateerd aan de integriteitkwesitie sinds 2001, waarbij ook dhr. L. betrokken was. Vermoedelijk is hij verantwoordelijk geweest voor de ongegronde negatieve kwalificaties over mij. • Dhr. RA. weigerde mij de geïnterviewden bekend te maken. Dit is contrair met transparantie. • Mijn voormalige superieuren kunnen bevestigen dat het door de RvA van mij geschetste beeld van laster / valsheid in geschrifte getuigt en mijn conduite staat beschadigt: Dhr. TA. (Defensiestaf 2004-2005) en dhr. OA. (Clingendael 2005-2010).

Datum	Handeling
Juli – oktober 2009	(P.M.) Onderzoek door Centrale Organisatie Integriteit Defensie (COID)
September 2009	Verspreiding van mijn personeelsvertrouwelijke gegevens aan derden <ul style="list-style-type: none"> • Van een Clingendael-collega vernam ik dat tijdens een receptie op het KIM mijn belangstelling voor kolonelfuncties (defat te X.) aan de orde was geweest. Daarbij was een functionaris van de HDP, dhr. WA., betrokken. • Aangezien het hier verspreiding van personeelsvertrouwelijke gegevens (van CLAS P&O) betrof heb ik dhr. JA. verzocht dit mee te nemen in het COID onderzoek. Hij heeft dat toegezegd in een email van 25 september 2009. • COID heeft dit nagelaten in zijn onderzoek. De Nationale Ombudsman heeft de Minister verzocht dit alsnog te laten doen.
November 2009	Tegenwerking bij sollicitatie Hoogleraar NLDA (november 2009) <ul style="list-style-type: none"> • Drie getuigen kunnen bevestigen dat deze functie was toegezegd aan de functionaris (dhr. XA.) die er vervolgens op benoemd is; en die dit zelf ook aan velen heeft verklaard. Dhr. JA. heeft deze toezegging aan dhr. XA. in een email ontkend. • Clingendael collega dhr. YA., lid van de selectiecommissie, bevestigde mij dat het besluit vooringenomen was met zijn repliek, nadat ik hem de gronden voor afwijzing had verteld, in de zin van: "O, hebben ze er dat van gemaakt". • Na de mondelinge afwijzing voor deze functie in november 2009, heb ik zowel dhr. LA. als dhr. JA. herhaaldelijk verzocht mij de gebruikelijke afwijzingsbeschikking te doen toekomen zodat ik bezwaar zou kunnen aantekenen. Dat is niet gebeurd. Ik zie dit in het kader van het sinds 2005 voortgaande proces van het onthouden van NLDA functies aan mij.
Mei 2010	Obstructie en laster door dhr. ZA. (Defensie Voorlichting (DV) (juni 2010) <ul style="list-style-type: none"> • Dhr. ZA. heeft rond de Kamerverkiezingen van juni 2010 zijn medewerkers verboden mij – als kandidaat-Kamerlid – te interviewen voor de Defensiekrant omdat ik een arbeidsconflict had met Defensie. • De betrokkenheid van DV bij deze integriteitskwestie vertoont een voortgaande lijn: <ul style="list-style-type: none"> ○ Medio 2005 heeft DV het willen doen voorkomen bij de CDS dat de onder mijn leiding en redactie opgestelde Nederlandse Defensie Doctrine (NDD) een onvoldragen stuk was. Mijn chef, dhr. TA. wist de heer E. van het tegendeel te overtuigen. ○ In oktober 2005 heeft DV (waarschijnlijk dhr. ZA.) een interview met mij over de NDD in de Defensiekrant tegengehouden, ook op grond van het arbeidsconflict.
September 2010	Laster en reputatieschade m.b.t. functie Plv. Defat te Z. (september 2010) <ul style="list-style-type: none"> • In september 2010, toen deze functie vacant kwam suggereerde dhr. FB van de P&O CLAS dat ik een conflict had met onze ambassadeur in Moskou. Die info zou afkomstig zijn van de afdeling Militair Diplomatieke Relaties (MDR) van Defensiestaf. • Het tegendeel was het geval, wat heeft geleid tot beklag van deze ambassadeur bij Defensie vanwege deze schoffering door de Landmacht. • Vervolgens bleek deze aantijging terug te voeren op mijn verzet tegen de manipulatie van het functietoewijzingsproces voor deze positie in 2001. • Dit bevestigt mijn beeld dat er vanaf 2001 systematisch acties worden ondernomen om mij rechtspositioneel dan wel naar reputatie te beschadigen. Men schroomt hierbij niet om hiermee ook andere departementen (BuZa) te treffen.

Epiloog

Ik ga er vanuit dat uw onderzoekscommissie – anders dan drie opeenvolgende IGKs en de COID – wel gedegen feitenonderzoek doet. Indien waarheidsvinding plaatsvindt, ligt het in de rede dat compensatie wordt verleend voor de mij toegebrachte schade:

Rechtspositioneel

- Pas in mei 2005 (Clingendael) bevorderd tot lkol i.p.v. eind 2002 (Plv Defat te Z.).
- Medio 2009 niet bevorderd tot kolonel (Defat te X.).
- Mei 2010 niet benoemd tot Hoogleraar aan de NLDA.

Reputatie

- Sinds 2001 ben ik door diverse Defensie-instanties (b.v. Defensievoorlichting, RvA CLAS) betiteld als 'lastig' omdat ik mij heb verzet tegen malafide praktijken.
- Defensievoorlichting (Defensiedoctrine), RvA CLAS en C-CLAS hebben gesuggereerd dat mijn wetenschappelijke kwaliteiten onder de maat (DV) dan wel niet toepasbaar voor Defensie zijn. Dat wordt gelogenstraft door mijn internationale erkenning als wetenschapper, b.v. door het Britse *House of Commons* en het *Baltic Defence College*, dat mij graag had benoemd als hoogleraar (dec 2010 tegengehouden door CDS a.g.v. de bezuinigingen).

Strafrechtelijke vervolging

Indien feitelijk wordt vastgesteld dat mijn aantijgingen m.b.t. valsheid in geschrifte en laster juist zijn mag verwacht worden dat de Minister de desbetreffende functionarissen laat vervolgen door het OM.

Bijlage 3 Lijst van afkortingen

ABG	Adviesorgaan Bestuursrechtelijke geschillen
ACOM	Algemeen Christelijke Organisatie van Militairen
CDS	Chef Defensiestaf (tot 5 september 2005)
CDS	Commandant der Strijdkrachten (vanaf 5 september 2005)
CLAS	Commando Landstrijdkrachten of Commandant Landstrijdkrachten
CLSK	Commando Luchtstrijdkrachten of Commandant Luchtstrijdkrachten
CoFt	Comité Functietoewijzing
COID	Centrale Organisatie Integriteit Defensie
DCO	Directie Communicatie
Defat	Defensieattaché
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag
HDP	Hoofddirecteur Personeel of Hoofddirectie Personeel
HDV	Hogere Defensie Vorming
IGK	Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht
IMS	Internationaal Militaire Samenwerking
KIM	Koninklijk Instituut voor de Marine
KL	Koninklijke Landmacht
KL _u	Koninklijke Luchtmacht
KMA	Koninklijke Militaire Academie
Lumara	Luchtmachtraad
MDR	Militair Diplomatieke Relaties
MIVD	Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
NDD	Nederlandse Defensie Doctrine
NLDA	Nederlandse Defensie Academie
Plv defat	Plaatsvervangend defensieattaché
RvA	Raad van Advies
SBK	Sociaal Beleidskader
SCIMS	Sous-chef Internationale Militaire Samenwerking
SG	Secretaris-generaal